

DIRVA

LIETUVOS
NACIONALINĖ
M. MAČYDO
SP. KULT. A.

Teodoras Minstrubas
7245 So. Albany Ave.,
Chicago, Ill. 60629

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: 431-6344

VOL. LII Rugsėjis — September 15, 1967 Nr. 97

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

RIKIAVIMASIS RINKIMAMS

GUBERNATORIAUS ROMNEY PAREIŠKIMAS, KAD JIS BUVĘS 'SUKLAIDINTAS' VIETNAME REIKALU, RODO NORĄ SURASTI KOKIĄ NORS NAUJĄ, DIDESNIAI RINKIKŲ DALIAI PRIIMTINĄ POZICIJĄ ŠIOJE PROBLEMOJE, KURI GALI VAIDINTI LABAI SVARBŲ VAIDMENĮ ATEINANČIUOSE RINKIMUOSE.

— VYTAUTAS MESKAUSKAS —

Nors iki 1968 metų prezidento rinkimų dar visi metai, jau dabar pastebimas tam tikras grupavimasis, persirikiavimas ir užėmimas geresnių pozicijų prieš rinkiminei kovai. Negali sakyti, kad galingiausia ir turtingiausia pasaulio kraštui trūktų problemų. Rasiniai neramumai viduje, nusibodęs karas tolimame Vietname, didėjančios infliacijos pavojus -- tai

vis klausimai dėl kurių gali būti įvairių nuomonių. Kartu visos tos problemos turi sąryšį tarp savęs. Jei, pavyzdžiui, Vietnamo karo nebūtų, būtų galima daugiau lėšų skirti socialinių problemų sprendimui. O reikalas vesti karą ir kartu pagerinti socialinį draudimą didina valstybės biudžeto deficitą, kas paprastai yra svarbiausia infliacijos priežastis.

Tokioje padėty kas nors visai protingai padarytų, jei tautai patartų suvaldyti savo politines aistras ir ieškoti problemoms sprendimų šaltai bei apgalvotai. Vis sa bėda, kad taip paprastai galvojant ir kalbant kandidatas neturi jokios vilties laimėti rinkimų. Iš kandidatų (ir kandidatų į kandidatus) laukiam griežtesnių pasiūlymų kaip susitvarkyti su esančiomis problemomis. Ypač kandidatas į prezidentus turi turėti skirtingas pažiūras į spaudžiančių problemų sprendimą, nes jei jų nėra, kam gi rinkti kitą prezidentą?

Ryškiausį tam pavyzdį davė Michigano gubernatorius George Romney, neseniai pareiškdamas, kad Vietnamo reikale jis buvęs administracijos pareigūnų Saigone suklaidintas -- "brainwashed". Savime aišku, kad toks pareiškimas susilaukė nemažo dėmesio. Daugumos stebėtojų nuomonė, tai buvusi didžiausia Romney klaida. Nes, jei gubernatorių galėjo apgauti ar suklaidinti administracijos pareigū-

Hamiltono tautinių šokių grupė "Gyvataras" su vadove G. Breichmaniene.

XIII KANADOS LIETUVIŲ DIENA

Lietuviai jau amžių bėgyje mėgdavo karts nuo karto susiburti draugėn pasižvelgti, pasivaikinti, pasitarti didesniems žygiams ir t.t. Ir šiais laikais išsivijoje ta lietuvių būdo savybė nėra dingusi. Tik susibūrimai kitokių aplinkybių įtakoje turi kitoki, nevien pramoginį pobūdį. Kai skaitome spaudoje apie JAV įvairiose lietuvių kolonijose gau-

nai Saigone, tauta neturi jokios garantijos, kad ji vėl kas nors 'neapgaus' kokiam dar svarbesniame klausime. Užtat sakoma, kad Romney didžiausias priešas kol kas yra jis pats!

Iš kitos pusės, Romney turbūt jaučia, kad jis turi užimti kokią nors kitą poziciją Vietnamo klausime, poziciją, kuri žymiai daugiau skirtųsi nuo dabartinio prezidento. Užtat jam buvo reikalingas koks nors drastiškas paaiškinimas, kodėl jis po ilgo galvojimo apsisprendė taip, o ne kitaip.

(Nukelta į 2 psl.)

siai vykstančias Lietuvių Dienas, tai jos be pramoginio dažnai dar turi ir pasaulėžiūrinį, religinį, politinį, komercinį ir kitokius atspalvius. Jas ruošia bendruomenių vadovai, parapijos ir kt. organizacijos.

Taciau Kanados lietuviai tokių Lietuvių Dienų neruošia daug. Ji tėra viena, Kanados LB Krašto Tarybos nutarimu įvykstanti vieną kartą į metus, Darbo Dienos savaitgalį kurioje didesnėje lietuvių kolonijoje. Pirmoji Kanados Lietuvių Diena 1953 m. buvo suruošta Hamiltone ir nuo to laiko jos ruošiamos kasmet kitose didesnėse vietovėse, kaip Toronte, Montrealy, Hamiltone, Windso-re, St. Catharines ir Niagara Falls. Tik 1963 m. Kanados Lietuvių Diena nebuvo ruošiamą, nes tais metais Toronte įvyko Pasaulio Lietuvių Seimas.

Kiekvienais metais Kanados Lietuvių Diena buvo didelė šventė lietuviams. Rengėjai stengėsi visais būdais padaryti jas įdomias visokio amžiaus, išsilavinimo

ir pomėgių lietuviams. Jos sutraukia didelį skaičių netik vietos lietuvių, bet į jas atvyksta ir iš tolimesnių Kanados bei JAV vietovių. Šiais metais tokia KANADOS LIETUVIŲ DIENA, įvykusi š.m. rugsėjo 2-3 d. Montrealy turėjo dar didesnę prasmę ir iškilmingesnį pobūdį. Viena, kad ji įvyko Montrealy šiuo laiku esant pasaulinei parodai -- EXPO 67, į kurią kasdien suplaukia tūkstančiai žmonių iš viso pasaulio. Antra, ši Kanados Lietuvių diena vyksta Kanados šimtmečio sukaktuvių metais, kada visos Kanadoje esančios organizacijos, įmonės, įstaigos ir kt. yra skatinamos tą šimtmetį atžymėti kuo iškilmingiau, išpuodingiau ir prasmingiau. Ir trečia, su panašiomis ir kitomis intencijomis pasaulinės parodos patalpose ir įrengimuose, okupuotos Lietuvos lietuviai jau turėjo birželio mėn. koncertą ir kt. pasirodymus aštrioje okupantų priežiūroje, tikslu parodyti pasauliui kaip kultūringai, gražiai, linksmam sūti ir patenkinti gyvena lietuviai tėvynėje nejausdami okupantų jungo. Šioje Kanados Lietuvių Dienoje, be kitų tikslų buvo noras parodyti pasauliui, kad Lietuva yra okupuota, kad ji kenčia okupanto priespaudą, kad laisvi lietuviai trokšta ir dirba dėl Lietuvos laisvės. Taigi, XIII-tosios Kanados Lietuvių Dienos rengėjams -- KLB Montrealy Apylinkė, talkininkaujant KLB Krašto Valdybai -- teko sunki pareiga šias KLD suruošti ypatingose sąlygose. Sąlygas dar sunkino ta aplinkybė, kad gauti vietą pasirodymams parodos patalpose ir įrengimuose atsirado trukdymų ir visokių sąlygojimų iš parodos vadovybės pusės, kurioje nemažą vaidmenį turi mū-

sų krašto okupantai. Rengėjai ir po ilgų pastangų ir pažadų iš parodos vadovybės visgi geriausias vietas pasirodymams -- Place des Nations -- negavo. Teko tenkintis ša-lutinėmis vietomis, kas be abejo mažino Lietuvių Dienos pasirodymų iškilmingumą bei pasisekimą. Nežiūrint to, XIII Kanados Lietuvių Diena reikia laikyti pavykusia, nes ji sutraukė didelį skaičių tautiečių netik iš Montrealy, bet ir iš tolimesnių Kanados ir JAV vietovių. Be to, du pasirodymus parodoje žiūrėjo nemaža svetimtaučių. Daugelis lietuvių vyko netik į Kanados Lietuvių dieną, bet ta pačia proga norėjo aplankyti ir pasaulinę parodą. Deja, dėl LD programos platumo ir parodos didumo bei turtingumo buvo veik neįmanoma visur suspėti dalyvauti.

Lietuvių Diena prasidėjo šeštadienį krepšinio turnyru Verduno katalikų aukštesniojo mokykloje. Turnyre dalyvavo 3 komandos: Montrealy Tauras, Toronto Aušra ir Vytis. Tąpačią dieną 1-3 val. p.p. įvyko pirmas pasirodymas parodos aikštėje, laikiname amfiteatre (Bandshell E). Kadangi šis pasirodymas buvo atžymėtas ir parodos oficialioje programoje, jame be lietuvių dalyvavo nemaža ir svietimos publikos. Programą išpildė Aušros Vartų parapijos choras vadovaujamas svietimtautės - prancūzės M. Roch, tautinių šokių orkestras vadovaujamas Z. Lapino, solistas A. Keblys ir šešios tautinių šokių grupės vadovaujamos G. Breichmanienės. (Hamiltono "Gyvataras", Londono "Baltija", Toronto "Gintaras", Montrealy skautų Vyčių, Chicagos "Grandis" ir Waterburio "Sudu-

(Nukelta į 2 psl.)

IŠ VISO PASAULIO

● PREZIDENTAS L.B. JOHNSONAS pasisakė už Vyr. Štabo siūlymą bombarduoti Š. Vietnamo uostus Haiphong ir Can Pha, tuo apeinant Gynybos sekretoriaus McNamaros nusistatymą, pagal kurį tų uostų bombardavimas išprovokuotų Sov. S-gos ir R. Kinijos įsikišimą Vietnamo karą. Tuo pačiu buvo viešai patvirtinta "paslaptis", jog tarp McNamaros ir gen. Štabo generalų vyrauja nuomonių skirtumai strateginiuose klausimuose.

Savo pareiškimu prezidentas parodė, kad kariniuose reikaluose jis pasikliauja specialistais, o ne civiliais pareigūnais. ● CALIFORNIJOS GUB. R. REAGAN, kritikuodamas karo Vietname strategiją, pasisakė už panaudojimą visų pranašųjų JAV technologijos resursų karo lauke. Dabartinės kovos vykstančios raudonųjų parinktomis sąlygomis ir karui Vietname galo nematyti.

Daugelis ženklių rodo, kad krašto vadovybėje įsivyravę nuomonė, jog Vietname kitos išeities nėra, kaip tik panaudojant visą karinę jėgą priversti priešą apsigalvoti, neišjungiant ir atominių ginklų pavartojimo galimybes.

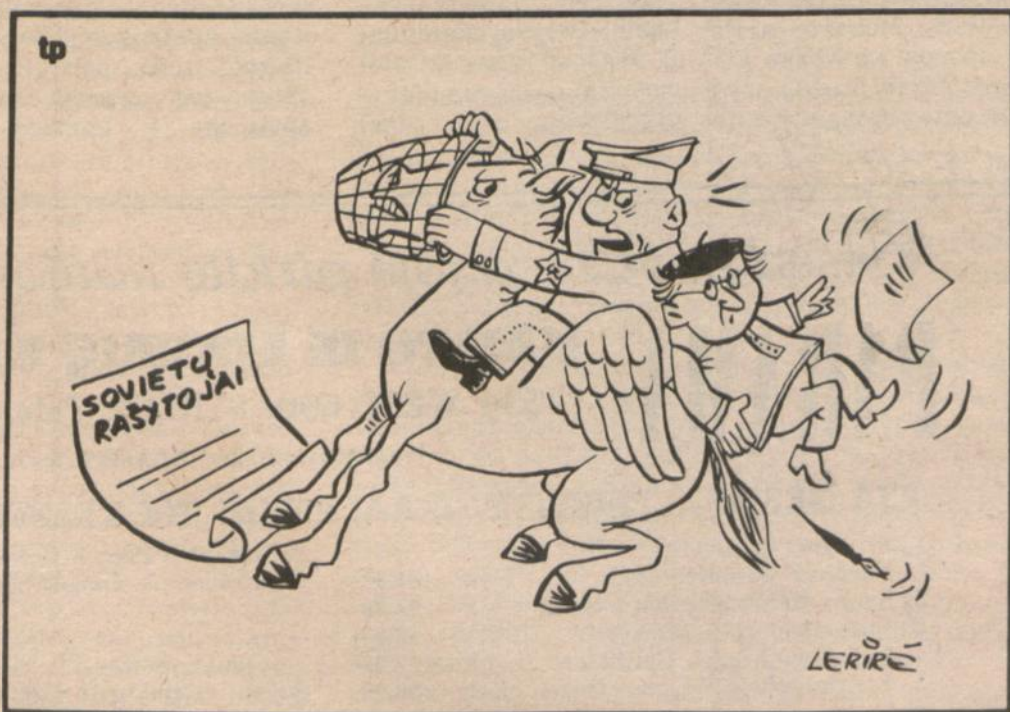
● ČEKOSLOVAKIJOS rašytojai ir dailininkai pareiškė viešą protestą prieš režimo kišimąsi ir kūrybinio darbo sritį ir individualių kūrėjų laisvę varžymą. Protesto tekstas pasiekė Vak. pasaulį, nors Pragos režimas stengiasi visa tai nuneigti.

● GEN. DE GAULLE pareiškimas Varšuvoje, kad Oderio - Neisės siena esanti galutinė, įtraukė Vak. Vokietiją į ty valstybių skaičių, su kuriomis senasis prancūzų generolas visai nebesiskaito.

Bendrai, jo vizitas Lenkijoje buvo priimtas palankiai, nors neturėjo ten ir režimui nemalonių staigmenų. Teko protestuoti, kai vieno priėmimo aukštesiems Varšuvos dignitoriams metu svečių sąrašas buvo įtrauktas ir kardinolas Višinskis.

Nežiūrint visų komplimentų, lenkai lieka Maskvos ir Bonnos galimų susitarimų baimėje, o čia jau Paryžius nedaug ką tepadėtų.

● DIDŽIŲJŲ AUTOMOBILIŲ įmonių darbininkų streiko pasekoje naujųjų automobilių kainos pakils apie 125 dol. Streiko rezultate pakils daugelio kitų prekių kainos, bendrovėms sumažės pelnas, darbininkai streiko metu negaus algų ir t.t.

Fikcija ir tikrovė...

KANADOS LIETUVIŲ DIENA

(Atkelta iš 1 psl.)

va"). Programos atlikime dalyvavo apie 250 dalyvių.

Choras padainavo J. Gudavičiaus Kur giria žaliuoja, Vanagaičio -- Vėjužėlis, M. Petrausko -- Motuš, Motuš, Br. Jonušo -- Kurteliai sulojo, A. Kačanausko -- Malda už Tėvynę ir Žilevičiaus -- Laisvės daina. Solistas Keblys padainavo Udrio dainą iš V. Klovos operos Pilėnai. Tautinių šokių grupės bendrai ir pavieniai, palydint tautinių šokių orkestrui pašoko Audėjėlė, Malūnas, Oželis, Klumpakojis, Sadutė, Landytinis, Aštuonytis, Subatėlė ir Kalvelis. Pastaruosius du šokius gana įspūdingai pašoko visos šokių grupės kartu, palydint Aušros Vartų Parapijos chorui ir tautinių šokių orkestrui. Programą pranešinėjo anglų, prancūzų ir lietuvių kalbomis dr. Ilona Gražytė, dažnai paaiškindama atliekamų šokių ir dainų kilmę ir prasmę. Programą sekė apie 2000 asmenų, jų tarpe VLIKO pirm. dr. K. Valiūnas su ponia, gen. konsulas dr. J. Žmuidzinas su ponia, ALT pirm. A. Rudis su ponia, JAV ir

Kanados bendruomenės kraštų pirmininkai p. Jasaitis ir A. Rinkūnas su poniomis ir kt. Programa buvo pradėta Kanados himnu "O Canada", tačiau baigus programą, kaip įprasta, Lietuvos Himno nebuvo, nes jis buvo parodos vadovybės uždraustas. Taipgi niekur nebuvo matyti Lietuvos vėliavos, kuri taipgi buvo uždrausta rodyti parodos plotuose.

Tą pačią dieną vakare į susipažinimo balių-šokių Centre Paul Sauve salę sugūžėjo tiek daug tautiečių, kad nebegalėjo juos visus sutalpinti ir keli šimtai tautiečių turėjo grįžti atgal. Dalyvavo arti 2000 asmenų. Salė buvo perpildyta ir netik šokiui, bet ir bet kokiam judėjimui nebuvo vietos. Salė buvo netik permaža, bet ir neįdomi: cementinės grindys, mažas prieškambarys, salė apstatyta dideliais neapdengtais stalais ir t.t. Toje pačioje salėje, apie 10 val., jau gerokai publikai išsilinksminius ir publikos triukšme nedaug kam bestebint ir begirdint, dr. H. Nagys pravedė iškiliosios Kanados lietuvių rinkimus. Dalyvavo 7 kandidatės, iš kurių komisijos spren-

dimu iškiliaja Kanados lietuvių išrinkta Nijolė Kazlauskaitė iš Montreale. Antrą vietą gavo N. Ščepanavičiūtė iš Otavos ir trečią vietą -- S. Martinkutė iš Hamiltono.

Sekmadienį -- antroji Kanados Lietuvių Diena -- buvo pradėta pamaldomis, kurios vyko katalikams EXPO 67 bažnyčioje ir jas atlaikė vysk. V. Brizgys; evangelikams liuteronų bažnyčioje -- kun. A. Žilinskas.

Pagrindiniu Lietuvių Dienos punktu reikia laikyti iškilmingą aktą ir koncertą, kuris įvyko sekmadienį 2 val. 30 min. Montrealeo universiteto muzikos fakulteto salėje. Salė tikrai puiki ir labai tiko iškilmingam aktui ir koncertui. Po Kanados himno programą trumpu žodžiu pradėjo Montrealeo seimelio ir LD komiteto pirm. R. Verbyla, pakviesdamas vadovauti programai dr. Iloną Gražytę. Pirmuoju buvo pakvies-

tas kalbėti VLIKO pirm. dr. K. Valiūnas, kuris savo kalboje sveikino susirinkusius ir rengėjus. Ta pačia proga priminė VLIKO nuveiktus darbus Lietuvos laisvės byloje ir tiems darbams prašė visų paramos ir pritarimo. Po jo kalbėjo ALTO pirm. A. Rudis, kuris be sveikinimų ir linkėjimų Kanados lietuviams paminėjo ir ALT nuveiktus darbus ir veiklą Lietuvos laisvės byloje. Trumpai, bet labai konkrečiai ir taikliai kalbėjo Lietuvos gener. konsulas dr. J. Žmuidzinas, ragindamas visus visur ir visada dirbti ir budėti Lietuvos laisvės sąjugoje. Pranešėja perskaitė gautuosius sveikinimus iš kardinolo P. E. Leger, Kanados ministro pirmininko L. B. Pearson, opozicijos vado J. Diefenbaker, krašto apsaugos ministro P. Helleyr, prekybos ministro Winters, valstybės sekr. J. La Marsh ir kt. Kiti svečiai buvo tik pristatyti, kurių tarpe nebuvo aukštųjų Kanados valdžios pareigūnų. Krito į akis nedalyvavimas ir net sveikinimo nebuvimas iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės.

Nedarant pertraukos, sekė koncertinė dalis, kurią pradėjo mūsų iškilioji Metropolitan operos solistė Lilija Šukytė W.A. Mozarto arija iš operos Le Nozze Figaro. Po to ji padainavo 5 liaudies dainas ir 7 lie-

tuvių kompozitorių kūrinis (J. Gruodžio, K.V. Banaičio ir V. Jokūbėno). Savo koncertą baigė arija iš C. Puccini operos La Rondine. Nereikia būti nei dideliu muziku, kad L. Šukytės dainavimu ir į dainų turinį įsijautimu būtų sužavėtas. Publika dėkodama jai nesigailėjo plovimų. Po to dar buvo tautiniai šokiai, kuriuos atliko Hamiltono tautinių šokių grupė "Gyvataras", vad. G. Breichmanienės. Išpildant Aštuonytį ir Sadutę palydėjo Tautinių šokių orkestras vad. Z. Lapino, o Kalvelį ir Subatėlę dar ir Montrealeo Aušros Vartų parapijos choras, vad. M. Roch. Tautiniai šokiai, atlikti tik vienos, gerai paruoštos grupės "Gyvataras" buvo atlikti pasigėrėtinais puikiais. Baigiant koncertą KLB krašto valdybos pirm. A. Rinkūnas tarė baigiamąjį žodį ir padėkojo rengėjams už įdėtą darbą, gi visiems dalyvavusiems už atitinkamą įnašą į Kanados Lietuvių Dienos pasisekimą. Koncertas baigtas Lietuvos Himnu.

Tą pačią dieną 6-8 v. parodos aikštėje po atviru dangumi, gražioje St. Laurent upės pakrantėje dar buvo pakartota su mažais pasikeitimais šeštadienio programa. Tautinius šokius šokant nevisiems užteko vietos padarytojų platformoj, tad dalis šokėjų šoko ant žalios pievos. Oras buvo gražus ir žiūrovų prisirinko nemažai, nors daugumą sudarė visgi tik lietuviai. Šokėjų grupės su jų vadovais buvo pristatytos pražygiuojant pro žiūrovus, palydint Jonušo maršų garsais.

Tuo pasirodymu ir buvo baigta XIII-toji Kanados Lietuvių Diena. Beje, jaunimas vakare turėjo dar atskirą pasilinksminimą -- šokius Šv. Kazimiero parapijos salėje. Kiti gi dar pasiliko pasižvalgyti po parodą, kuri nakties įvairiaspalviame apšvietime atrodė kitaip negu dieną.

Ta proga buvo išleistas kuklus leidinys -- programa, įdedant pirmuosius puslapius garbės svečių, rengėjų ir programos išpildytojų nuotraukas. Viršelis dail. Kurausko, nors leidinyje nėra apie tai pažymėta.

Ši Kanados Lietuvių Diena, nežiūrint, kad savo programoje turėjo vieną kitą silpną vietą, trūkumą ar nesklandumą, visgi reikia laikyti pavykusia. Dalyvių skaičiumi ji prašoko visas iki šiol buvusias Kanados Lietuvių dienas. (ak)

IŠ KITOS PUSĖS...

Šios pastabos Dirvos rugsėjo 11 d. Nr. susilaukė atsikirtimo iš... "Pustrečios pusės", kurios autorius teigia, kad ir jis visados galėtų "sukarikatūrinti" vieną kitą savo kolegų sakinį, jeigu norėtų tačiau "Man tik neaišku, kodėl turėčiau norėti savo kolegos rašinius sukarikatūrinti".

Dėl to skubu paaiškinti, kad aš visai nenorėjau ką nors "sukarikatūrinti", tačiau gyvenimas yra jau taip susiklostęs, kad kiekvienas dalykas ir net idėja turi ir "kitą pusę", į kurią dažnai vėta pažūrėti. Ypač išeivijoje, kur nestovime ant realios žemės, bet, vaizdžiaiariant, vaikštinėjame debesų pakraujušėmis ir bandome išsąpnuoti pačius gražiausius sapnus. Visuomenės ir jo paties labui vėta tokį svajotoją kartais nuleisti į šią sąsąrą pakalnę. Tuo, žinoma, nenoriu teigti, kad ir Bronys Raila yra toks svajotojas. Atvirkščiai, jis dažnai galvoja visai realiai, kai kuriais atvejais net ciniškai. Vienoje iš paskutiniųjų akimirų jis akcentuoja "maiden-bra" reikalingumą pažengusio amžiaus poniom... Vėl "sukarikatūrinimas"? Ne! Jokiu būdu ne. Viena kita "sultingesnė" vieta šiais laikais, kada madinga sakyti ir rašyti kas tik užsina ant liežuviu, visai tinka. Jei tačiau Bronys Raila gali truputį linksniau pažūrėti į naujai pasirodžiusią plokštelę, aš turiu teisę ir net kolegiską pareigą pažūrėti iš kitos pusės ir į jo teigimus. Juo labiau, kad Raila atsikirsti moka ir iš kilusių diskusijų skaitytuosius yra tik malonumas.

Žinia, čia galima būtų pastebėti, kad reikia žinoti kur galima juokauti ir kur tai netinka net šiais laikais. Juk mūsų susikirtime reikias sukasi apie Lietuvos laisvės kovą! Deja, toji kova anapus vyksta visai slapta, tais būdais ir priemonėmis, kurios ten tinka ir mūsų patarimai gali atnešti daugiau žalos negu naudos. Gi šiaip toji kova jau buvo seniai sukarikatūrinta VLIKO kova su VLAKU ir kitokiais raidžių junginiais bei Lozoraičiu. Kas tą užmiršo, tepasiskaityt net du Railos tomus: Iš Paskendusio Pasaulio ir Tamsiausio Prieš Aušrą. Tas "sukarikatūrinimas" vyksta ir toliau. Vėl Viliakas, ALT, PLB, rezoliucininkai... Kažin kur jie visi jau būtų nužygiavę, jei Bronys Raila retkarčiais jų nebūtų rūšėję ar linksniau sudraudę. Bet gyvenimas mėgsta simetriją, gal kartais nekenkia iš kitos pusės "sudrausti" ir patį Bronį?... (vm)

Rikiavimasis rinkimams...

(Atkelta iš 1 psl.)

Mat iki šiol iš respublikonų pusės buvo girdimi priekaištai administracijai ne dėlto, kad ji įsivėlė į karą, bet kad ji blogai vedanti, laikosi "no win" politikos. Alternatyva tokiai politikai būtų karo pastangų padidinimas, kas nebūtų labai populiari krašto viduje.

Todėl taip vadinamam kairiajam respublikonų partijos sparne, kurio ryškiausias kandidatas iki šiol buvo Romney, išvyravo pažiūra, kad siūlymas laimėti greičiau karą vargiai bus palankiai priimtas rinkikų daugumos.

Bešališkai kalbant, reikia pastebėti, kad prie "įsivėlimo" į tą karą daugiausiai prisidėjo respublikonų (Eisenhowerio) administracija, sudarydama pietryčių Azijos apsigynimo sąjungą. Tačiau toji sutartis turėjo abiejų partijų pritarimą ir buvo senato patvirtinta tik vienam senatoriui pasisakius prieš. Ją patvirtinti rekomendavo senato užsienio reikalų komisija, pastebėdama, kad jos reikalauja pačių JAV interesai.

Ilgainiui tačiau apie tuos interesus nustota kalbėti ir pradėta aiškinti, kad kariaujama tam, kad davus progos pietų vietnamiečiams patiemis apsispręsti savo likimą, tam, kad įrodžius, jog agresija neapsimoka ir panašiai.

Savaime aišku, kad vadinamam "gatvės žmogui" -- eiliniam rinkikui pradėjo darytis nebeaišku. Jei su komunistiniais kraštais reikia ieškoti sugyvenimo, kam su jais kovoti dėl Vietnamo, jei tai labai sunku ir nėra pačiai Amerikai gyvybiniai svarbu. Juk komunistai tupi čia pat -- Kuboje. Jei čia jie nėra pavojingi, kodėl jie turi būti pavojingesni už 10.000 mylių toliau?

Atrodo, kad į tokią galvoseną ir taikė Romney. Tiesa, daugiau inteligentiškas rinkikas gali suprasti, kad Vietnamo ir Kubos situacijos nėra panašios. Kubą galima laikyti izoliuota jau vien dėl jos geografinės padėties -- ji juk sala. Pralaimėjimas arba pasitraukimas iš Pietų Vietnamo, jau tiek ten "įsivėlus", būtų žymiai sunkiau pakeliamas katastrofa. Tačiau tai sunku išaiškinti eiliniam rinkikui. Ir jei kariuomenės žygių greitis paprastai nustatomas ne pagal greičiausią, o lėčiausią kareivį, lygiai taip pat elgiamasi ir priešrinkiminėje propagandoje -- taikomasi prie kvailiausio, o ne gudriausio rinkiko. Tai, žinia, viena didžiausių demokratinės santvarkos silpnų. Savaime aišku, kad tai nepapras-tai apsunkina krašto užsienio politikos vedimą.

Skaityk ir platink
DIRVĄ

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota
U. S. Department of Justice
COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2808 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 — Tel. WA 5-2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 — Tel. WA 5-2737
3212 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 — Tel. CA 5-1864

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pagaiduojamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.

KREIPKITES į mūsų lietuvių bendrovę, kuri turi teisę siuntinius siųsti be tarpininkų, tiesiai iš Chicago į Lietuvą.
Vedėjai E. ir V. ŽUKAUSKAI

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

Joseph F. Gribauskas
Executive Secretary

4³/₄%

ON INVESTMENTS
Units of \$100.00
Dividend Checks
Mailed Quarterly

5%

ON BONUS SAVINGS
Units of \$1,000.00
For 3 Years
Dividends Paid
Quarterly
or Compounded

1447 So. 49th Court
CICERO, ILLINOIS 60650
Phone (Area Code 312) 656-6330

HOURS: Mon. 9-5; Tues., Thurs., Fri. 9-5; Sat. 9-1; Wed. Closed
Savings In By The 10th Of The Month Will Earn From The 1st.

PETKUS LAIDOJIMO ISTAIGA

Viešėdami Chicagoje pirkite naujoje modernioje

PARAMA-

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA

ČIA GĖRIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. St. Remy Imp. 3 Str.	5th — \$1.39
Napoleon Brandy	5th — \$1.39
2. Sunny Brook 80 proof wiskey	5th — \$3.39
3. Imported Scotch Wiskey	5th — \$3.98
4. Imported French Cordials	5th — \$2.98
5. Liebfraumilch German Wine	5th — \$0.98
6. Imported French Brandy	5th — \$3.35
7. Ricadona Vermouth 30 oz.	Bot. — \$1.29

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper
Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
tris kartus į savaitę, išskyrus šventes ir du kartus
liepos ir rugpjūčio mėnesiais.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis ir Vytautas Gedgaudas

SLA REMIA JAUNIMĄ

Praėjusis SLA Pildomosios Tarybos suvažiavimas, neseniai įvykęs Atlantic City, N.J., tarp eilės klausimų, apsvaistė ir dviejų studentų prašymus skirti paramą mokslui eiti. Vadovaujantis organizacijos tikslais ir tradicijomis remti jaunimą, prašymai buvo patenkinti. Vienam pasiūsta parama mokslui eiti Amerikoje, o kitam -- Vokietijoje.

Suvažiavimo pradžioje išklausa prezidento P. Dargio, viceprez. S. Gegužio, sekret. B. Pivarionienės, išdin. E. Mikužiutės, izdo glob. adv. S. Bredes ir J. Milerutės, bei daktaro kvotėjo dr. S. Biežio pranešimai. Buvo pažvelgta į darbus, kuriuos teko atlikti Pild. Tarybos nariams. P. Dargis palietė visus opiuosius SLA reikalus.

Buvo nutarta artimiausioje ateity pradėti didesnę akciją jaunimui įrašyti. Netrukus bus paskelbta jaunimo įrašymo dienos. Už jų įrašymą numatyta organizatoriams vajinės dovanos. Norima sutelkti į Susivienijimą daugiau jaunesnio amžiaus žmonių ir tuo užtikrinti organizacijos ateitį.

Taip pat suvažiavimo numatyti šaltiniai Fondacijos izdui padidinti, kartu kviečiant narius ir pačias kuopas siųsti ir telkti aukas organizacijos tautiniams ir kultūriniais darbams remti.

Ruošiantis ateinančiais metais minėti Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo ir savo valstybės atstatymo 50 metų sukaktį, buvo nutarta visiems jungtis prie bendrų iškilių, kartu sukaktį paminėti pačiame seime ir kuopose, ypač vietovėse, kur nėra organizuojama bendro minėjimo.

Sukaktuviniiais metais numatoma daugiau stiprinti lietuviybę, prie to tenka priskirti ir Amerikos lietuvių seniausios organizacijos Susivienijimo rėmimą.

SLA vienus poilsio namus noritūrėti Chicago apylinkėje, kitus Atlantic City. Dėl Chicago namų pranešimą padarė dr. S. Biežis ir izdo globėja. J. Milerutė. Jų raportas sutiktas palankiai ir numatoma, jog ga-

New Jersey lituanistinėje mokykloje prasidėjo mokslas...

Vyt. Maželio nuotrauka

1000 DOLERIŲ PREMIJA UŽ KANTATĄ MOTINOS GARBEI

Rugsėjo 8 d. įvyko ALT Chicago skyriaus valdybos praplėstas posėdis, kuriame buvo aptarta ALT Chicagoje konferencijos ir 1968 m. Lietuvos Nepriklausomybės 50 m. sukakt. paruošiamieji darbai. Į posėdį buvo pakviesti organizacijų ir spaudos-informacijos atstovai. ALT Chicago skyriaus konferenciją nutarta sukviešti spalio 8 d., 2 val. p. p. Jaunimo Centre. Konferencijos mandatų komisijon numatyti J. Skeivys, A. Repšys, V. Mažeika ir V. Mankus, o nominacijų komisijon J. Valaitis, M. Simkus, A. Valonis ir švidra. Informacijos tarnybon pakviesti A. Pužauskas, Vl. Butėnas, A. Baronas, V. Kasniūnas ir Alf. Nakas iš Detroito. Be to, Liet. Inform. Centras, vadovaujamas Gint. Sabataičio, S. J., radijo ir liet. televizijos programos.

Pirmininkas Julius Pakalka pristatė užbaigtą ir tik ką išleistą kantatą, pavadintą "Kovotojai", skirtą žuvusiems ginant Lietuvos laisvę, Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 50 metų sukaktuje. Kantatos iniciatorius ir mecenatas yra pirm. J. Pakalka, skyręs 500 dol. premiją. Žodžius parašė St. Santvaras, o muziką — kompozitorius J. Gaidelis. Atspausdinta 200 egz.

Besiruošiant Lietuvos Nepriklausomybės 50 m. sukakt. minėjimui (1968. II. 16) posėdyje iškilo pozityvių minčių ir pasiūlymų. Gerų minčių iškėlė kun.

Stašys ir kiti, o Julius Pakalka padarė didelę staigmeną. Jautriai prisiminęs sukaktį, kai bolševikai nužudė jo tėvus ir brolius, šios liūdnos sukakties proga pasiūlė 1000 dol. premiją konkursui kitos naujos muzikinės kantatos "Kantata motinos garbei" išleisti. Premijos paskyrimą posėdžio dalyviai (dalyvavo virš 20 asmenų) sutiko su entuziazmu. Kantatos konkurso pravedimą sutiko tvarkyti ALT Chicago skyrius.

Susirinkusieji pritarė ALT pageidavimui, kad lokalinės-parapinės organizacijos savo vasario 16 minėjimus nedarytų anksčiau vasario 20 d., t. y. ligi didžiojo - bendro minėjimo. Pirmininkas dar išreiškė prašymą, kad galimai daugiau dainininkų jungtųsi į chorą kantatos išpildymui.

Po posėdžio pirm. J. Pakalka pakvietė dalyvius prie kuklaus, bet vaišingo stalo. J. Šlajus

AR ŽINAI —

kad R. Kinijos ambasada Lenkijoje prie savo sienų buvo iškabinusi žemėlapių su 1939 m. Lenkijos sienomis ir užrašu: "Sov. S-ga — imperialistė, užgrobusi amžinas lenkų sritis rytuose". Žemėlapiu susidomėjus vis didesniems būriams praeivių, lenkų milicija jį konfiskavo. To negana. Kiniečių ambasada platina brošiūras, kuriose išvardinamos ir kitos Sov. S-gos užgrobtos valstybės, jų tarpe ir Lietuva.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

AFFILIATED WITH

PODAROGIFTS, INC.

Priima Sovietų Sąjungoje gyvenantiems giminėms užsakymus B U T ū, o taip pat, Sovietų gamybos prekių: — AUTOMOBILIŲ, ŠALDYTUVŲ, TELEVIZIJOS APARATŲ, SKALBIAMŲ MASINŲ, PRODUKTŲ ir t.t.

Informacijų ir nemokamų katalogų galite gauti vyriausioje įstaigoje arba viuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION

45 WEST 45th STREET, NEW YORK, N. Y. 10036
TEL. CI 5-7905

Solistė NATALIJA AUKŠTUOLIENĖ išpildys meninę programą Dirvos rudens baliuje spalio 30 d. Clevelande.

DIRVA KVIEČIA...

Baigiasi vasara. Artėjantis ruduo keičia laisvalaikio sunaudojimo ir svečiavimosi formas. Vietoje atostoginių kelionių ir išvykų į gamtą, gegužinių, prasideda įvairiausi parengimai uždarose patalpose, savuose namuose ar viešose salėse. Ir čia pat prisimena tradicija virtęs Dirvos rudens balius. Jis šiemet, kaip jau iš skelbimų pastebėjote, įvyks šeštadienį, rugsėjo 30 d., Šv. Jurgio parapijos salėje, Clevelande. Jame dalyvaus Dirvos bičiuliai ir rėmėjai iš Clevelando ir kitų kaimyninių vietovių.

Visa laimė ir kartu stiprybė yra tai, kad Dirva nėra vien Clevelando laikraštis. Kada laikraščiams, o ypatingai tautybių leidžiamiesiems, egzistuoti sąlygos diena iš dienos, metai iš metų sunkėja, vienai, nors ir gausiai bei susipratusiai lietuvių kolonijai laikraščio išlaikymo našta vargiai būtų panešama. Tą patvirtina prieš kurį laiką Clevelando lenkų dienraščio sustojimas. Dirvai į talką su visokeriopa parama ateina sąmoningoji mūsų išeivijos dalis, nesitenkinanti vienprenumeratos apmokėjimu, bet remianti ją visomis galimomis priemonėmis: tiek respektuodama ir šiltu mostu pagerbdama jos nuolatinius iškiluosius bendradarbius, tiek surasdama naujų skaitytojų, tiek paremdama pinigine auka, apmokamu skelbimu ar Dirvos naudai suruoštu parengimu. Praėjusiais metais tokie Dirvos naudai parengimai, sutapę su jos auksinės sukakties minėjimu, buvo surengti daugelyje stambesniųjų lietuvių kolonijų. Yra pagrindo manyti, kad nuo tokių parengimų nebus susilaikyta nei šiais nei kitais metais. Jie duoda medžiaginės naudos, už kurią Dirva liks visuomet dėkinga. Tai dar ne viskas. Tokie parengimai, aiškiau negu kas kita, atskleidžia dvasinius ryšius, siejančius laikraštį su savo skaitytojais ir bendradarbiais. Jie pademonstruoja ir savo tautinės grupės svorį, kuriuo laikraštis remiasi ir kurios nuomonę jis viešumoje didžiąja dalimi atstovauja.

Šiuo metu mes dar nežinome, kada ir kur tokie Dirvos parengimai bus ruošiami. Jie paaiškės vėliau. Tačiau jau žinome, jog š.m. lapkričio 18 d. Los Angeles ALTS skyrius vietos Lietuvių Tautiniuose Namuose parodo visiems kitiems gražų pavyzdį. Tą dieną jie rengia neseniai Vilties Draugijos išleistas Timeless Lithuania antrosios laidos autoriaus Dr. O.J. C. Noremo pagerbimą ir knygos pristatymą visuomenei. Šiam parengimui artėjant, bus malonu pranešti Dirvos skaitytojams kiek smulkiau apie rengėjų užsimojimą ir pastan-

gas. Informuosime ir apie kitas vietas. Norėtume pabrėžti vieną: dėkinga visų panašių parengimų iniciatoriams ir vykdytojams, Dirva kreipiasi į visus savo bičiulius ir geros valios lietuvius, vertinančius patriotinės spaudos vaidmenį, ir kviečia juos visus tuose parengimuose dalyvauti ir tuo savo dalyvavimu visais atžvilgiais pabrėžti savam laikraščiui pripažįstamą ir neabejotinai užtarnautą reikšmę.

Clevelandinis šių metų Dirvos balius jau nebe už kalnų. Rengėjai dirba išsijusę, kad jis ko sklandžiausiai ir gražiausiai praeitų, sudarydamas jauklą nuotaiką pabūvoti, pasisvečiuoti, pasidalinti gyvu žodžiu su tais, kuriems Dirva yra ir kasdienis gyvenimas ir nuolatinis rūpestis. Rengėjai atliks visa, išskyrus vieną dalyką, kuris palieka grynai svečių valiai: tai yra pačių svečių atvykimas į balių. Bet rengėjai ryžtingai tikisi, jog sąmoningoji ir gyvoji lietuvių visuomenė tą vakarą gausiai užpildys Šv. Jurgio parapijos salę. Dirva kviečia į ją, į savo š.m. rudens balių, rugsėjo 30 d. Clevelande.

AKIMIRKOS

BRONYS RAILA

ŽMOGUS IŠ KALĖJIMO

B. Budgino mirties metinių proga (1)

Po karo Paryžiuje, turėdami laiko pafilosofuoti apie Lietuvos ateitį, Algirdas Greimas, Stepas Mackevičius ir aš kartą tarpusavy juokavom: -- Lietuvių tauta ir jos dvasia tik tada pasidarys pilnai laisva, normali ir savo vertybėmis pasitikinti, kai numirs paskutinis nelaisvėjęs lietuvis. O ligi tol, kol lietuvių tautą sudarys žmonės, gimę ir auge svetimųjų priespaudoje, kiti prievartauti, mokyti, stumdyti, žaloti ir gadinti, varu ar iš reikalo prirašyti įvairiomis svetimomis pilietybėmis, jais pakeitinę, iš tėvynės tremti, bėgti į kitas šalis, savo gimtajai šaliai ar kitom imperijom davę ištikimybės priesaikas ir jas lauzę, prisitaikę ar priversti prisitaikyti vis naujomis sąlygom ir naujiem ponam, -- tol nebus tvarkos su lietuvių tautos būdu. Tada juk ir pusaklės gali matyti...

Kad ir namalonu prisipažinti, mes trys buvom gimę nors jau ir netoli prieš Lietuvos nepriklausomybės atstatymą, bet vistiek dar nelaisvėje, dar svetimų priemonėse vergijoje. Tad su apgalvestavimu sutikom, kad mums stigo likimo privilegijos atstovauti geriausios laisvos lietuvių tautos būdo bruožus, nors ir labai stengtumės pretenduoti.

Bet Bronius Budginas Tauragės apskritys Laukuvos valsčiaus Silvestry kaime buvo gimęs 1918 m. rugsėjo 4 dieną. Vadinasi, jau kaip laisvas kūdikis, laisva paskelbtoje Lietuvos valstybėje, kiek ji tais metais iš viso buvo vos pradėjusi skleisti dar pačius pirmuosius savo nepriklausomybės daigus.

Pagal anos mistinės mūšų filosofijos simboliką, Bronius Budginas, taigi, jau galėjo ir turėjo savimi išreikšti tikrai laisvos lietuvių tautos dvasią ir jos geriausią būdą.

Ir, kaip atrodo, tą dvasią ir būdą jis reiškė, bent visada stengėsi atlikti laisvėje gimusio lietuvi tauriausią misiją, mintyje ir širdyje ją suvokdamas be išorės pamokslų, įsąsčius ir išgyvendamas, aukodamasis kai kada ligi paskutinės gyvybės pavojaus ribos. Tai yra daug, tai beveik daugiausia, ką žmogus gali duoti savo sąžinės atskaitai, savo tautai ir tėvynei. Ypač laikotarpiu, kada ji vėl buvo perblokšta, prisilęta ir pavergimo pančiais sukaustyta...

Mums Paryžiuje apie tai gal vėjavaiškiškai postringaujant,

Bronius Budginas jau prieš gerą pusmetį, 1945 m. balandžio 14 d., amerikiečių kariuomenės buvo išlaisvintas vakarų Vokietijoje iš St. Georgen-Bayreuth kalėjimo. Bet tik 1945 m. liepos mėnesio 1 dieną, pagal visą germanišką biurokra-

ra, kad Budginas buvo vienas iš tų 1944 m. pavasarį Gestapo suimtų priešnacinio pogrindžio vyrų, kuriam pavyko išlikti kalėjime gyvam ligi karo pabaigos, drauge su kitais to paties likimo suimtaisiais, kaip Br. Bielluku, A. Damušiu,

YRA IR TOKIŲ PRAETIES ARCHYVŲ LIUDIJIMŲ... Tai vokiečių kalba rašytas Br. Budgino iš kalėjimo paleidimo pažymėjimas, -- to paties kalėjimo, kur už nacių "valstybės išdavimą" buvo uždaryti keliolika mirties kandidatų -- lietuvių priešnacinės rezistencijos ryškiųjų veikėjų. To dokumento pilnas lietuviškas vertimas būtų toks: -- "Atleidimo pažymėjimas. Kalinio numeris 1367/44. Budginas Bronius iš Kauno (tebevartojant nacių pakrikštyto miesto vardą "Kauen"), gimęs 1918 m. rugsėjo 4 d. Silvestruose, nuo 1944 m. balandžio 30 d. ligi 1945 m. balandžio 14 dienos, kada Amerikiečių Armijos buvo išlaisvintas Berlyno Liaudies Teismo parodymu laikytas suimtu už valstybės išdavimą. Amerikiečių Tyrinėjimo Komisijai ištyrus jo bylą, šiandien buvo paleistas pagal nustatytą tvarką... Bayreuth, 1945 m. liepos 1 d." Įstaigos antspaudas ir St. Georgen-Bayreuth kalėjimo direktoriaus parašas (fotokopijoje nebeiškaitomas)...

tišios tvarką, gavo paliudijimą, kad amerikiečių tyrinėjimo komisijai ištyrus bylą, paleidžiamas iš kalėjimo pagal nustatytą tvarką -- "ordnungs-gemaess"...

Greimui ir Mackevičiui, nacių okupacijos metais gyvenusiems Kaune, Bronius Budginas gal buvo daugiau pažįstamas ar bent girdėtas, bet man, po sugrįžimo iš Berlyno "tremties" labiau prisilaikdusiam provincijoje, nei toks asmuo buvo pažįstamas, nei jo vardas ligot girdėtas. Dėmesį tačiau patraukė tai, kai netrukus patyriau du dalykus. Pirma, kad mes visi vienu ar kitu būdu dalyvavom tos pačios priešnacinės rezistencinės organizacijos (Laisvės Kovotojų Sąjungos) uždavinių vykdymo bare, ir ant-

Vienas kitas iš "nusikaltėlių", apkaltintų ne Lietuvos valstybės, bet, žinoma, ją prisilėgusio Trečiojo Reicho išdavimu (kokia teisės parodija!), savo atsiminimuose yra plačiau aprašę suėmimo priežastis, aplinkybes, tardymus ir barbarišką kalinimą. Be abejo, Gestapas areštams ir sunaikinimui parinkdavo ne šiaip tik po ranka pasiitkčiusius asmenis, bet daugiausia tuos lietuvių rezistencinių ar politinių grupių aktyvistus, kurie paveikiai ir ryškiai domėto visos tautos laikyseną ir išsilaisvinimo mintį, ir žodį sugebėjo derinti su veiksmu.

Jaunas V. D. Universiteto technikos studentas, ar tik ne pats jauniausias iš visų suimtųjų, dar neseniai pradėjęs pirmuosius žingsnius tautinės pabrėgtos dygliuotose vinkeliose, Budginas jau buvo jų tarpe. Laisvu gimęs ir augęs laisvoje tėvynėje, kaip vėliau pats kartą man pasakojosi, jis negalėjęs nei moraliskai, nei fiziškai suktis ar įsivaizduoti, kad koks svetimas įsibrovėlis jį savintųsi, mindžiotų ir komanduotų. Per pirmąjį bolševikmetį jis daugiau dar tik dairesis, stebėjęs ir stengsis susiorientuoti, bet su pirmuoju nacimečiu suvedžiodamas apsisprendęs laisvės kovotojų kylančiam sąjūdį vykdyti kiekvieną tautinę pareigą, o pirmiausia iš pamėgtosios "technikos" srities -- rūpinant medžiagą ir spaudinimo priemones pogrindžio laikraščiu "Laisvės Kovotojui", aparatūros dalis slapta radio stotčiai įrengti ir pan.

Į nacių kalėjimą už "Reicho išdavimą" jis pateko ne kaip partiotizmo deklamuotojas ar perplepus politinis propagandistas, bet daugiausia už reikšmingą "technikinę", taigi, konkrečią ir okupanto žvilgsniu labiausiai bauginamą paramą Lietuvos pogrindžio rezistencijai.

Nepažinęs Budgino prieš tai, nei asmeniškai, nei kitaip, turėjau tačiau keistos progos arčiau pažinti jo dvasią ir būdą dar keliais metais anksčiau, negu galėjom susitikti, kai vieno kieno namuose 1945 m. vasarą apsigyvenom Paryžiaus priemiestyje Bois-Colombes su jo artimu ir labai mėgiamu draugu Zigmu Zubriu. Dar prieš nacizmo agonijos pabaigą, taip pat už technikinę pagalbą pogrindžio spaudai ir jos platinimą Zigmą irgi buvo iš Kauno deportuotas net į Prancūziją, tik ne tiesiai į kalėjimą, bet naudojiesiems "Atlanto pylimo" statybos kacetiskiem darbam.

Dabar įjėdu abudu buvo laisvi arba, kaip sakoma, "išlaisvinti", kažkaip susižinojo adresu ir tuoj pradėjo susirašinėti. Pajutęs, kad domiuosi pačių autentiškiausių tremtinių likimu

ir naujienomis Vokietijoje, Zigmą mąparsiškai davė kiekvieną savo bičiulio laišką.

Budgino rašto stilius nebuvo įmanrus, be literatinės šilfuo-tės, o daugiau kaip techniko: paprastas, tiesus, konkretus, be puošmenų, lyg skubančio brai-žytojo kontūrinis piešinys angli-mi. Bet kai kurių laiškų dvasia, tirštumas ir ištrykstantieji etiniai lobiai, kaž kokios gaidos, lyg iš tuomet labai madingo prancūzų dvasinės rezistencijos herojaus rašytojo ir žurnalisto Alberto Camus, mandarė labai gilaus įspūdžio, teikė įkvėpimo ir pasididžiavimo naujuoju laisvos Lietuvos jaunimu. Laiškų autorius tada buvo tik 27 metų, bet kalbėjo, kaip senas, daug prityręs žmogus. Gal ir nenuostabu: karai, kacetai, kalėjimai, skaudūs pergyvenimai daugelį žmonių pagreitintai daro vyresniais, Bent dvasioje.

Ypač vienas ar du Budgino laiškai man liko nepamiršiami, kur jis smulkiau aprašė savo kalėjimo pergyvenimus ir jausmus išėjus į laisvę.

Čia jis vis dar su nusišėbėjimu ir pasibiaurėjimu prisiminė apie pasibaisėtiną barbarizmą, kuris ištiko Lietuvą, visą Europą ir juos, kalinius, ir kuris atskleidė tamsiųjų neva, civilizuotos žmonijos elementu sužvėrėjimą. Su kartėliu minėjo ir savo tautiečių smulkias suktybes ar nepatikėtus egoizmus, net kai kurių bendro likimo brolių kalinių klaidą dvasios mizeriją, savanaudiškumą, žemaižiurišką, nehumaniską ar visai apakusį fanatizmą, kurio jis niekada nebegalėjęs užmiršti ir niekada nebepajėgęs pilnai tikėti žmogaus taurumu. Ir toliau aprašinėjo, kaip iš kalėjimo išėjęs vos gyvas, išbadėjęs, nustojęs per daug svorio, netekęs jėgų. Tačiau po tų žodžių vėl tryško lyg ir krikščioniška caritas, žmogaus silpnybių supratimas, jam dovanojimas, ryžtingumas ištverti, nuolat prieštintis tokio gyvenimo absurdui, ir, kas bebūtų, įsipa-reigojimas be paliovos gyventi savo tautos laisvei ir garbei.

Taip ir su tokia tada susipažinau Budginu. Per Zubrį pradėjau siųsti jam sveikindimus bei linkėjimus, ir gaudavau atbalsį, o gal Zigmą ir nuo savęs dar ką mūsų supažindinimui pridėdavo. Aš tų laiškų originalų dabar ieškau, bet vis negalėjau surasti ir net nežinau, ar prieš porą metų mažame Pensylvanijos miestuke staiga nuo širdies smūgio miręs Zigmą juos išlaikė, per visas keliones saugojo, ir jeigu taip, tai kur tas jo archyvas šiandien rastųsi.

Aktoriai ir skirtinguose kraštuose gyvenant, susitikti su Bronium Europoje nebeteiko. Per pus-

metį sutaisęs sveikatą, vakary Vokietijoje jis tuoj vėl įsijungė į egzilinę Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungą ir naujai įsisteigusį rezistencinį Akademinių "Šviesos" Sambūrį, kartu pradėjęs tęsti technikos studijas. Tačiau jau 1946 metais jam, kaip antinaciniam kacetininkui, pavyko sudaryti sąlygos pagreitin-tu būdu išvykti į Ameriką.

HELP WANTED MALE

QUALITY ASSURANCE ENGINEER

Excellent opportunity for a young man with a quality control background and some college preferred. Must be capable of establishing inspection requirements and developing statistical methods in quality control.

Send resume to:

CLEVELAND PNEUMATIC TOOL COMPANY

3781 East 77 Street
Cleveland, Ohio 44105

An Equal Opportunity Employer
(96-98)

HELP WANTED FEMALE

Opportunity for Professional Help REGISTERED NURSES For all services & all shifts. Excellent salary \$475.00 to \$750.00 per month depending on education, experience & qualification.

Also MALE OR FEMALE REGISTERED OCCUPATIONAL THERAPIST Salary commensurate with experience & ability. Liberal personnel policies & fringe benefits.

Apply call or write to Personnel Director GOOD SAMARITAN HOSPITAL 800 Forest Ave., Zanesville, Ohio (93-97)

NURSES WANTED

RN's LPN's Aides. 3 to 11, and 11 to 7 shifts. Beautiful new 65-bed General Hospital in the heart of the Adirondacks. All benefits. Apply Director of Nursing, Saranac Lake General Hospital, Saranac Lake, New York. (95-97)

MALE & FEMALE

OPPORTUNITIES FOR PROFESSIONAL PERSONNEL GRADUATE NURSES and COMBINED LABORATORY and X-RAY TECHNICIAN for thirty bed hospital. For further particulars apply, call, or write: Administrator, Providence Hospital, Daysland, Alberta, Canada. 403 -- 374-2721 (89-98)

ŠPIONAŽO PINKLĖSE

JOHANNES M. SIMMEL

(58)

Lieveno savimeilė buvo užgauta kai pulkininkas Melaninas jį pavadinio blogu agentu ir juokdariau. Tegu rusai taip galvoja, bet kuo jį nori apkaltinti?

Jis nuvyko su pulkininku į jo rekvizuotą vilą. Palikęs Lieveną virtuvėje tvarkytis, pulkininkas dingo, bet greit pasirodė jo žmona Dunia. Lievenui pliaustinėjant iš gaidžio kaulus, ji įžengė į jo gyvenimą, aišku, jam tuo metu nieko nenujaudiant.

Tai buvo graži moteris. Jos plaukai, akys ir burna buvo nuostabiai patrauklūs, iš jos spinduliavo jaunystė, sveikata ir stiprumas. Tokios moters Lievenas dar nebuvo sutikęs.

Iėjusi, ji uždarė virtuvės duris, tylomis pasižiūrėjo į Lieveną. Jos lūpos pusiau prisivėrė ir akys prisimerkė.

Lievenas patylomis šaukėsi Dievo pagalbos, kad apsaugotų nuo tos moters vilionų. Jis galvojo, jei ją tuoj nepabučiuos, Dunia savo rankomis jį pasmaugs. Arba ji pašauks NKVD agentą ir apkaltins sabotažu. Lauke pasigirdo žingsniai ir vienas nuo kito laiku atšoko. Dunia pradėjo piastyti gaidį ir pasilenkusi prie jo tylomis Lievenui susnibždėjo:

-- Išgelbėk mane, balandėli! Bėkime drauge. Mano vyras manęs nebemyli. Jis mane užmuš arba aš jį užmušiu. Nebent tu kartu su manim bėgsi.

-- Bet ponai, iš kur jums kilo tokia idėja, kad jūs vyres ne bėmyli?

-- Vakar restorane tu jį nugalėjai. Anksčiau jis vyrus beveik užmušdavo. Net ir mane. Šį kartą jis net nemušė manęs. Tai ne meilė... Aš kalbu gerai vokiškai? Ar ne?

-- Labai gerai.

-- Mano motina buvo vokietė. Tu man iš karto pasirodei simpatiškas. Tu būsi su manim laimingas. Išsigabenk mane į vakarus... Žingsniai artėjo prie durų. Ir kai virtuvės įžengė pulkininkas, jis paslaptinai nusišypsojo:

-- Tu jau čia, mano gegutė. Prisizūrėk, kaip vakaruose kapitalistai verda. Kas yra, Lievenai? Jūs blogai jaučiatės?

-- Praeis, pulkininke. Ar aš galėčiau gauti vodkos?

Lievenui buvo aišku, kad reikėjo kuo skubiausiai susitvarkyti reikalus ir grįžti į vakarus. Su Melaninas nelengva būti. Jis pasiryžo rusams atiduoti planus, kurie tikrumoje buvo be vertės. Prie stalo jis stengėsi visą laiką ginčytis, nes žinojo, kad rusai mėgstata dvikovą ir pulkininkas buvo patenkintas, kad Lievenas jam prieštaravo. Atsisėdus tarp abiejų vyrų, Dunia tylomis stebėjo. Buvo valgoma ir geriama be saiko, bet šį kartą Tomas laikėsi.

-- Gerai, pulkininke, -- pasakė jis, -- Aš jums padarysiu kitą pasiūlymą. Aš atiduosiu dykai planus, bet paleiskite mano draugą ir dar vieną asmenį.

-- Dar kitą asmenį?

-- Taip, Rubeną Akazianą. Aš nežinau, ar jūs jį pažįstate.

-- Ar aš jį pažįstu? Tą sukčių spekuliantą? Ką jūs norite su juo daryti.

-- Jis man reikalingas būniui. Atiduodamas jums dykai planus, aš turiu didelius nuostolius...

-- Kur jūs susipažinote su ta armeniška kiaule?

-- Čia, Zwickau.

Lievenas sakė tiesą, nes su Akazianu jis susipažino tik šį rytą pusryčiaudamas viešbutyje. Akazianas prisitartino prie jo stalo ir be jokios įžangos kreipėsi:

-- Išlausykite mane gerai, leiskit man kalbėti ir nepertraukit. Aš skubu. Aš žinau kas jūs esate.

-- Kaip jūs žinote.

-- Ruben Akazian viską žino. Nepertraukit manęs. Aš turiu nemalonių su rusais. Kad būti atviram, pasakysiu, aš juos (murgdžiau) nelabai švirią kombinaciją. Dabar jie nebenori man leisti dirbti. Nusigabenkit mane į vakarus ir aš jus padarysiu turtingiausius žmogumi. Ar jūs girdėjote ką apie ZVG?

-- Aišku.

ZVG, arba Zentrale Verwertung-Gesellschaft buvo Wiesbadene. Tai amerikiečių sukurta bendrovė, kuri savo sandėliuose turėjo karinių medžiagų už milijonines sumas: ginklų, šovinių, garvežių, sunkvežimių, vaistų, pieno, tiltų, lėktuvų... ZVG buvo administruojama vokiečių, bet tas prekes jie turėjo teisę parduoti tik svetimšaliams. Tokią sąlygą buvo pastatę amerikiečiai.

-- ... ZVG gali pardavinėti tik svetimšaliams, -- pasakė Akazian, -- bet ne vokiečiams. Aš esu svetimšalis. Su manimi jie turi teisę prekiauti. Aš turiu giminaitį Londone, kuris paskolins pinigų ir mes sudarysime bendrovę. Už metų aš jus padarysiu milijonierium, jei man padėsite persikelti į vakarus.

-- Gerai, aš pagalvosiu -- atsakė jam Tomas.

Ir Tomas pagalvojo, kad jam pavyks išgauti leidimą Akazianui

išvykti drauge su juo.

-- Akazianas pasiliks čia, o planus aš visvien turėsiu, -- atsakė pulkininkas.

-- Jūs, be abejo, pažįstate Marek, čekoslovakų agentą. Aš jus įspėjau, kad jį palikau amerikiečių žinioje. Jei negrįšiu, jie jį pasi- laikys.

-- Tad kas iš to? Dėl to man širdis neskaudės. Arba jūs duosite planus, arba pasiliksėte čia.

-- Gerai, -- pasakė Tomas, -- tada aš pasilieku čia.

1947 m. birželio 1 d. Tomas Lievenas, Bastien Fabre ir Ruben Akazianas atvyko į Muencheną išvargę, bet sveiki. Kad pulkininkas Melaninas pakeistų savo nuomonę, reikėjo keletą kartų papietauti ir nemažai vodkos išgerti. Galutinai jie persiskyrė kaip geri bičiuliai. Planai, tiesa, pasiliko Zwickau...

Trys vyrai stengėsi negalėti bavarų sostinėje.

-- Tuos planus mes įkišome anglams, prancūzams ir rusams. Jie greit pastebės, kad buvo apstatyti. Pakeiskime savo asmenybės popierius ir vykime į Wiesbadeną.

-- Gerai, -- pasakė Bastien, -- Bet tas armėnas vis galvoja apie savo kombinaciją su ginklais ir šoviniais!

-- Jis nieko nedarys, -- pasakė Tomas, -- Palaik, kol mes įsitaisysime Wiesbadene. Akazianas turės staigmeną.

O kalbant apie staigmeną...

Tą vakarą, prieš išvykstant iš Muencheno, trys vyrai ramiai grukšnojė vyną, kai apie 7 val. vakaro prie durų suskambėjo skambutis. Bastien nuėjo atidaryti durų ir grįžo išbalęs, kaip drobulė.

-- Ate-e-e-ik pažiūrėti, -- sumikčiojo jis.

Tomas išėjo į priešakambarį. Kai jis pamatė asmenį, užmerkė akis ir įsikabino į duris.

-- Ne, negali būti!

-- Taip, -- atsakė pulkininko Melanino žmona, -- tai aš.

-- Kaip tu atvykai?

-- Aš pabėgau su grupe žmonių. Dabar esu politinė pabėgėlė ir man leido Vokietijoje pasilikti. Aš noriu būti su tavimi ir vykti ten, kur tu vyksi.

-- Ne.

-- Taip. Aš noriu pasilikti su tavimi, kitaip aš būsiu labai nelaiminga eidama į policiją ir pranešdama, kad tu mano vyrui atidavei planus... Ir dar kitokių dalykų apie tave papasakoti.

-- Kodėl gi tu nori mane išduoti?

-- Nes tave myliu, -- pareiškė ji.

(Bus daugiau)

IMPRESIONISTINIAI PAVEIKSLAI

Arba pluoštas įspūdžių apie senus draugus

(3)

STASYS SANTVARAS

Senas posakis taria, kad geriausia žmogų pažinti keliu. O tų ilgų ir trumpų kelių su Bern. Brazdžioniu mes turėjome apstą. Mūsų ketveriukė -- Pulgis Andriūšis, Bern. Brazdžionis, Ant. Gustaitis ir aš -- vidurio ir pietų Vokietiją išraižėm skersai ir išilgai. Buvo gyvas pareikalavimas (kurio, deja, dabar jau nėra), tai keliaudavom lit. vakarų programų atlikti. Iš lauko į mus pažvelgus, aiškiai matėsi, kad esam apsirengę lipdytom BALFo "uniformom", nors stengėmės būti elegantiški, bet iš tikro buvom margi, kaip geniai, atrodam, lyg viduramžių valkatos dainiai, beveik kaip tikri vagabundai.

Visi keturi buvom prancūzų zonos gyventojai, atseit, neturtingi žmonės, tad Amerikos zonoj rinkom skardinėles su mėsa, su lašiniukais, kruopom, pudingais ir kitokiom gėrybėm. Laikydami skrupulingo teisingumo, tą lobį dalinomės ir kiekvienas jį krovė į savo kuprinę, kad namo galėtumėm grįžti apsuksiom kojom, lyg bitės po sunkaus darbu. Neradom vietos, kur tautiečiai mus būtų vėsiškai sutikę, šykščiai vaišinę ir nedosniai apdovanoję. Ir lit. vakarų salės visur būdavo sausakimšai pripildytos. Maionu buvo gyventi, kai regėjai tokią akivaizdų ludiją, jog tu esi savo žmonėm reikalingas...

Kelionių žibučiai, geros nuotikos ir juoko meistrai buvo Pulgis Andriūšis ir Ant. Gustaitis. Eibė linksmų nuotykių jie sukurdavo kelių valandų laikotarpį. Tačiau draugų tarpe sąmojų kupinas būdavo ir orusis Bern. Brazdžionis, tada mūsų visų vadinamas pranašu -- dia-logan ar trikalbėn dažniausiai jis įsiterpdavo eiliuotu posmu, klegesį sukeliančiu posakiu, visada kokia nors netikėta staigmena. Ir tikra tiesa -- tų puikių humoristinių posmų, lakių sąmojų, rafinuotų dviejų Bern. Brazdžionis anose pakelėse išbarstė dešimtis (gaila, tada nė vienam iš mūsų neatėjo galvon juos užrašyti). Jei ta medžiaga kur nors būtų paskelbta -- poeto paveikslas būtų tūkstantį kartų spalvingesnis. Nūdien aš prisimenu tik vieną jo ketureilį, eksromptu "tartą" jau tada, kai jis gyveno Bostone:

Jeigu gėrimai geri,
Tai su noru juos geri,
Ir išgėręs pamatai,
Kad svyruoja pamatai...

Tačiau tokis "kitas" Bern.

Brazdžionis būdavo tik mūsų tarpe, tik "per pasaulį keliaudamas" draugų gretos. Viešumoj, svečiuose, vakaronėse, teatrų salėse, mažiau pažįstamų žmonių aplinkoj Bernardas laikydavosi oriai, sakydavo tik rimtą kalbą, juokdavosi santūriai, jei kalbosna įsijungdavo kokių sąmojų, tai ir tas būdavo aiškiai jo vidaus cenzūros apdailinta. Kiti trys iš to "sam-būrio" turėjom šokių tokių žmogiškų silpnųjų ir nevisada sugebėdavom jas nuo svetimų akių paslėpti. Tuo požiūriu poetas Bern. Brazdžionis mūsų būry buvo išimtis -- gausiose ir nuolatinėse vaišėse jis regimai saikingai gerdavo ir valgydavo, atokiai laikydavosi nuo moterų, į pokalbius leisdavosi tik su pažįstamais ir rimtais žmonėmis. Toks jo elgesys į visokias pagundas kusindavo ypač Pulgį ir Antaną, tačiau ir jiems nesisekdavo Bernardo tiesios linijos su-laužyti.

Nepaisant to "kitoniškumo", negalima būtų sakyti, kad "viešumoj Bern. Brazdžionis buvo tik vienas krakmolos, tik atžagarus kaulas. Ir čia jis turėjo savo stilių, gausių kiekį žiburuojančios vidinės šilimos, žmonės reišė jam pagarbą ir ieškojo progų nors valandėlę pabūvoti jo artumoj.

Rašytojų pasirodymas literatūros vakaruose Europoj dažniausiai yra suprantamas, kaip skaitytojų susitikimas su savo mėgiama autorium. Dailus skaitymas, vaidyba, poza ir kt. scenos meno triksai ten nėra rašytojų privalomi dalykai.

Kiek kitokios "mados" įsigalėjo lietuvių rengiamuose lit. vakaruose: mūsų klausytojas skaitytojui stato žymiai kietesnius reikalavimus -- dailiai ir originaliai paduok žodį, suderink su išore bei judesiu balso intonacijas, stenkis taip vaidinti, kad savo "priešą" salėj įveiktum.

Gaila, tokio pobūdžio lit. vakaruose dingsta tiesioginė ir esminė tokių rengimų prasmė -- skaitytojo susitikimas su pamėgtu autorium, mūsų rašytojas yra verčiamas būti aktorium. Vargu tą postūlį ištiesinsim, nes mūsų lit. vakarai jau kuris laikas įgavo tą atskirą ir gal grynai lietuvišką pobūdį.

Poetas Bern. Brazdžionis nuo seno pažįsta literatūros vakarų auditorijas ir klausytojų reika-

lavimus, nuo seno turi tik jam vienam būdingą poezijos skaitymo būdą. Didelis balsas, vidinė įtampa, tikėjimas tariamu žodžiu yra itin charakteringi Bern. Brazdžionio savos poezijos skaitymo bruožai. Visa tai mažai ką bendra turi su dailiojo skaitymo menu. Net pačius subtiliuosius, lyrizmo kupinus posmus Bernardas tiesiog griūdžia, atrodytų, lyg jis norėtų savo klausytojus sukrėsti ar įbauginti.

Nelengvai prie šitokio jo skaitymo aš pripratau, todėl vieną sykį, sutelkęs jėgas, bandžiau Bernardą "pamokyti" -- pradėjau deklamuoti jo populiaraus eilėraščio Per pasaulį keliauja žmogus pirmąjį posmą:

Baltas baltas, kaip vyšnios viršūnė,
Žydro veido, kaip žydras dangus,
Kaip vėlė, kaip vėlė nema-rūnė
Per pasaulį keliauja žmo-gus.

Skaičiau, vėl kartojau, bandžiau išryškinti kai kurias dailiojo skaitymo paslaptis, o Bernardas po akinių langus žvelgė į mane ir atlaidžiai šypojo. Suprantama, mano pamokymus jis atmetė, nors žodžiune-pasakė.

Ilgainiui ir aš įsitikinau, kad Brazdžionis būtų ne tas pats, jeigu jis pradėtų "dailiai" skaityti. Ir gal šimtą kartų girdėjau, kai jo patosas, galingas ir aštrus balsas klausytojų eilėse kelia entuziazmą, sukelia plojimų audras. Vadinasi, tokia yra jo reitavimo teisybė, -- atskira, sunkiai bepakartojama, individuali ir savaiminga.

Bernardas Brazdžionis yra galingo talento poetas, beveik mitologinis likas savo kūrybiniu polėkiu. Jo poezijos pasaulis yra erdvus ir spalvingas -- religinė giesmė, egotistiniai ir gamtos motyvai, santūrus erotiniai posmai, skambūs ir sugestyvumo pilna patriotika, be jokios abejonės Brazdžioniui pelniusi Maironio įpėdinytę.

Jo kūrybinio pasaulio erdvę prasiplečia tom visom knygom, kurias jis taip pagauliai parašė mažajam ir jaunajam skaitytojui. Vytės Nemunėlio Meškiukas Rudnosiuokas, štai jau susilaukė trečio leidimo, jei neminėsim tų "laidų", kurias marmytės ir tėveliai paskelbė be autoriaus žinios, tą poemą perspausdindami mašinėlėmis ir kitom spausdinių multiplikavimo priemonėm. Nepr. Lietuvos valstybinė literatūros premija,

Sakalo premija, Liet. Rašytojų d-jos premija ir kt. akivaizdžiai liudija, kad Bern. Brazdžionio poetinė kūryba stovi didžiu darbštumu ir didžiu kūrybingumu pelnyto garbingo aukštumo.

Nepakanka turinio ir tematikos -- Bern. Brazdžionis yra poetinės formos, poetinės kalbos ir eilavimo meistras. Turinio ir formos darba yra taisyklė Brazdžionio kūryboj. Jis laisvai žaidžia eilėdaros metrais, įmantriai vartoja grynuosius ir asonansinius rimus, gimtąja kalba naudojasi, kaip muzikos padargu. Tiesiog poezijos meno pradai yra tai, kas paprastai aptariama iškilnia, netarpine ir nepakartojama kūryba.

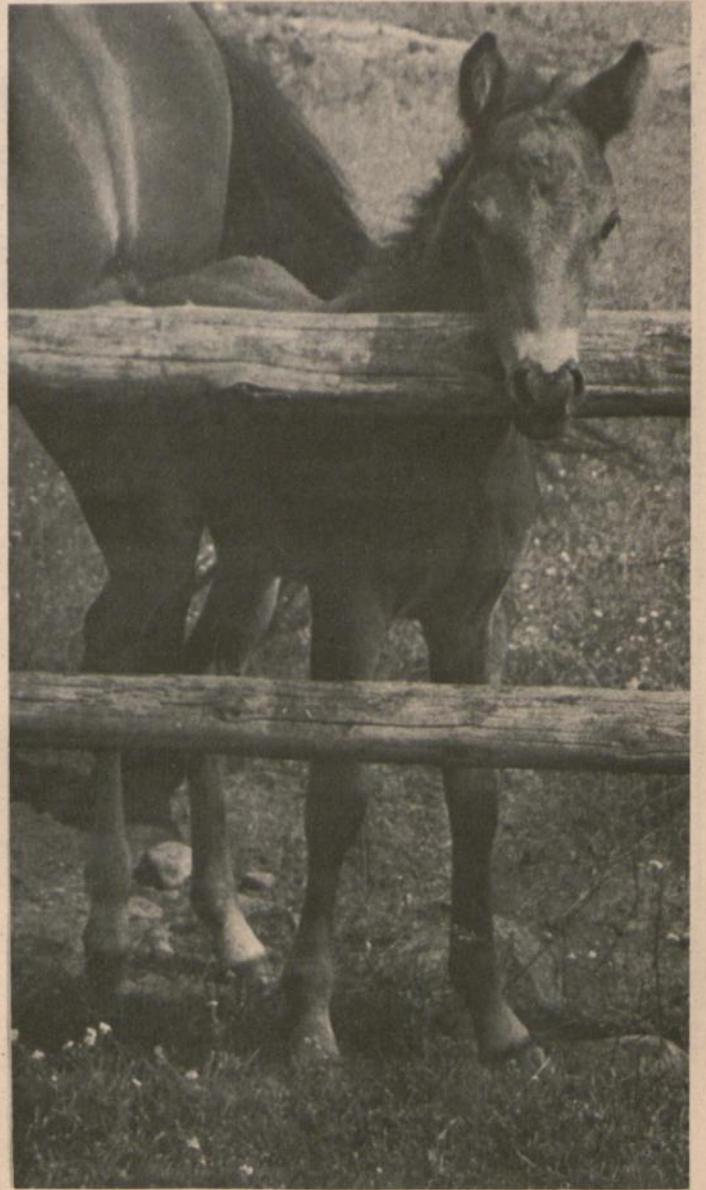
Poetas Bern. Brazdžionis nūdien yra nedažna asmenybė mūsų gretose. Jis tiki, kad viltis neišsėmiama, kad laisvė net ir kacete nepakariama, kad žodis Lietuva yra pats gražiausias poezijos žodis. Praeitį nesugrąžinama, tą visi žinom, ateitis gal ne visiems pasiekdama, bet ji bus tikra dangaus diena, atleidinanti žmoniškumo ir teisingumo pergalę, atnešanti širdim šaukiamą laisvę...

Bern. Brazdžionis gyvena ta viltimi ir su atkaklumu ją skelbia, nors į patriotiką ar pilietinę poeziją mūsųose jau kuris laikas žiūrima su prietarungumu. Tai klaidinga, neteisinga ir netgi barbariška pažūra. Bern. Brazdžionis, be abejonės, liet. grožinės literatūros istorijoj išlikęs kaip lyrikas ir mistikas, bet gal ne visi ir ne visada pajęgs tą jo pasaulį suprasti, o jo patriotinė giesmė skambėjo, skamba ir skambės plačiuose tautos sluoksniuose, kurstydamą viltį, gaivindama pasitėkėjimą savo tauta ir jos ateitim, įtaigodama gilesnę ir vertingesnę žmogaus gyvenimo prasmę.

Bern. Brazdžionio Lietuva išgyventa, iki širdies gilaus atodūsio išjausta, mylima ir nepamirštama sopulingoji Madona, ta mūsų visų taip gerai pažįstama savo kančioje nuostabi kentėtoja. Cituoju tik keturias eilutes, bet ir jos akivaizdžiai pasako, dėl ko mes gyvenam, sielvar-taujam ir kovojam:

Lietuva, Lietuva, tu kaip saulė gyva
Ir už rudenio debesio juodo
Tu benamių stūnų už kalvų
Ir kalnų
Ir daiva, ir viltis, ir pa-guoda.

Kas Bern. Brazdžionio patriotiką neigia -- vargu turį gryną sąžinę. Antra vertus, tik neieškokim priekabių, dainuokim ir giedokim kaip tinkami mūsų žemės ir net mūsų tautos erdvė tokia ruiminga -- joje visi išsisteks, kurie turim ką nors

Ganykloje...

Vyt. Maželio nuotrauka

vertingo atnešti ir ant iškilmių skobnio padėti...

Kadaise, anapus daugelio nubėgusių dienų, Bern. Brazdžionis man pasakojo, kad tada, kai jis buvo Maironio muziejaus vedėjas, iš savo namų tolimam Žalialakny turėdavęs eiti per visą Kauno miestą. Kad kelinės neprailgtų, jų metu jis kurdavo eiles, kurias, nuėjus muziejun,

tuoj užrašydavo. Ne vienas kitas laiką išnaudotumėm prekylangiams apžvelgti, įsmuktumėm pakelės kavinėn ar smuklėn, nepraleistumėm progos ir dailiomis moterimis pasigėrėti, o Bernardas -- keliaivo ir eilavio...

Tai toks poezijos meno melišės apsėstas žmogus yra poetas Bernardas Brazdžionis.

(Bus daugiau)

DRILL PRESS OPERATORS

NIGHT SHIFT, 4 p.m.-Midnight. Good working conditions. Fringe benefits. Apply Personnel

Hersey-Sparling

Meter Company

250 ELM ST., DEDHAM, MASS.

Specialists in Water Meters

An Equal Opportunity Employer

(95-98)

Vyt. Alantas

RENEŠANSAS ŽEMAITIJOJE

NOVELĖ

(5)

Bet direktorius, sužinojęs, kad aš tą montąžą režisuosiu ir kad jame vaidins Vanda, ji uždraudė motyvuodamas tuo, kad programa būsianti "per daug apkrauta". Tačiau mano eilėraštis vis dėlto buvo padeklamuotas, nors nei aš nei direktorius to išanksto nežinojome. Programoje tebuvo įrašyta: Vanda Asteikaitė, deklamacija. Išėjusi į sceną ji padarė savo grakštų reveransą ir paskelbė: "Renesansas Žemaitijoje", eilėraštis Ginto Vaišnoros. Pilnutėlė salė moksleivių ir jų tėvų staiga nutilo, ir ji pradėjo:

Šviesa spinduliuoja iš menių pro langus
Toli nusidriekdama parko šešėlius.
Kazkur atsiliepia čiurlenančios bangos
Babrungo, ir galvas svyruoja snaudžiančios gėlės

I taktą švelnaus minueto.
Išėjus balkonan vėdinus vėduokle
Grafitė jauna, o šalia jos tamsus siluetas
Palinkęs jai šnibžda: graži tu, kaip lieka žibuoklė.

O ten stoviniuoja ant stogo
Pietų renesanso figūros baltuos apdaruos
Ir dailos po parką, lyg, rodos,
Žvaigytės, kaip žaidžia undinės tamsios tvenkiniųuos.

O aikštėje šoka nimfos su faunais
Į sklandančios muzikos taktą iš rūmų.
Skliate gi žvaigždėtam mėnulis dar jaunas
Su panieka šaipos iš parko smagumų.

Už parko alėjų paskendę blankioj mėnesieno
Migloti laukai horizontuose snaudžia.
Svajinga romantika žėri raselėj kiekvienoj,
Toliau renesansas žemaičių padangėje pasaką audžia...

Gal tai buvo mano iliuzija, gal jaunystės apsvaigimas, nežinau, bet niekad paskum aš savo gyvenime nebegirdėjau taip deklamuojant savo eilėraščių, kaip tą vakarą. Deklamatorė sugebėjo taip vaizdžiai, niuansuoti ir su tokiu įsijautimu bei lirizmu išryškinti mano eilėraščio kiekvieną strofą, kad aš pats nustebau jo grožiu, nors parašęs aš jo nė kiek nevertinau. Tai buvo ne kokios mėgėjos, bet tikros artistės darbas. Ir tokių entuziastingų ovacijų, kokioms praplupo salė lenkiantis Vandai, paskum aš irgi nebegirdėjau.

Bet tas vakaras dar tuo nesibaigė. Po meninės dalies buvo šokiai. Pasivėdęs į nušalesnę vietą Pėteraitis man kalbėjo: -- Aš stebėjau direktorių deklamavimo metu. Jis pažaliavo iš pavydo. Įdomu ką jis toliau darys.

-- Gal pasikars parke, man vistiek, -- aš nusijuokiau. -- Man čia nebeįdomu, einaime pasivaikščioti į parką.

Bet mums išeinant Sirutis, kuris tvarkė visą programą, paskelbė panelių valsa. Nežinau, iš kur prieš mus staiga atsirado Vanda ir susmuko gilame reveranse.

-- Neik šokti, -- pašnibždėjo man Pėteraitis, -- direktorius uždraudė mokytojams šokti su gimnazistėmis.

-- Ji abiturientė, nebe gimnazistė, -- jam atsakiau.

Aš jau buvau pamėgęs Vandos ranką ir, tvirtai apkabinęs jos liemenį, įsimačiau į šokančiųjų tarpą. Aš jai padėkojau už tokį puikų mano eilėraščio padeklamavimą, spūstelėdamas jos rankutę, bet ji tik šyptelėjo ir nieko neatsakė. Iš pradžių jos judesiams lyg ir stokojo laisvės, bet po keletos minučių šokio ritmas nesklaidomus išlygino, ir mes nuplaukėme valso bangomis laisvai ir užsimirštinai. Ji šoko truputį atsilosusi ir atmetusi galvą, žiūrėdama pro šalį, bet kai jos žvilgsnis kartais stabtelėdavo ant manęs, aš matydavau jos primerktose ir apsiplaususiose akyse visišką atsidavimą šokio ritmui ir gal kažkam daugiau... Mokiniai šalinosi mums iš kelio, ir mes visą laiką šokome tuščiam rate. Mūsų šokis ėmė panašėti į spektaklį scenoje.

-- Panele Vanda, po šio šokio ateik į parką prie A toдіųsių Tiltelio, noriu su tamsta pasikalbėti, -- staiga pasilenkęs jai pasakiau, nors pirma apie tai nebuvau galvojęs.

Ji linktelėjo galvą net nepažvelgdama į mane.

Pačiame mūsų šokio įsibėgėjime muzika staiga nutilo, tartum būtų kas pakėlęs adatą nuo plokštelės. Iš inercijos mes dar keletą kartų apsisukome ir sustojome. Paskum man Pėteraitis pasakė, kad muziką liepes nutraukti pats direktorius. Mes stovėjome salės viduryje. Blankiai šypsodamasi ji norėjo daryti man reveransą, bet aš neleidau: paėmiau jos šaltą ilgais, pionais prištais rankutę ir gal per žemai nusilenkdamas ją pabučiavau.

-- Toks šokis mano gyvenime buvo pirmas, aš jo niekad ne- užmiršiu, -- pasakiau jai potyliais.

-- Atsiprašau! -- ji murmtelėjo ir įsimašė į mokinių tarpą. Man išeinant iš salės prie manęs priėjo direktorius.

-- Puiku, tiesiog žavinga, pone Vaišnora, -- kalbėjo jis tramydamas pyktį. -- Tamsta puikus šokėjas ir, be to, dar galantiškas kavalierius. Kai tamsta jai bučiavai pirštų galiukus man pasi-vaideno, kad pats kunigaikštis Oginskis dėkoja savo kilniai damai už šokį.

-- Tamsta pastabus žiūrovas ir kompetetingas gerų manierių vertintojas. Visada malonu susilaukti komplimento iš žinovo lūpų, -- atsakiau jam į toną.

Direktorius, matyt, sumetė, kad tokia kalba nieko nelaimės, metė vaidybą ir prabilo šaltu, oficialiu tonu:

-- Tamsta užmiršti, kad esi pedagogas. Tamstos šokis su panele Asteikaite buvo neleistinas.

-- Kodėl? -- aš paklausiau šaltai, nors kraujas man mušė galvon.

-- Tai ne pedagogiška... O be to, aš esu uždraudęs mokytojams šokti su gimnazistėmis.

-- Jei aš būčiau atsisakęs su ja šokti, tai, tamstos nuomone, būčiau pasielgęs labai pedagogiškai, nors būčiau ją apjuokinęs prieš visą gimnaziją. O kita vertus, jei jau sukako aštuoniolika metų, ir tamstos pedagogikos ji nebereikalinga. Lygiai kaip ir man, Dovanok, pone direktoriau, nebeturiu laiko: jei tamstai tas pokalbis įdomus, galėsime jį tęsti toliau ryt, -- ir linktelėjęs galvą palikau apstulbusį direktorių tarpduryje.

Parke Vanda jau manęs laukė. Mes vaikščiojome ilgai kalbėdamiesi. Aš įkalbinėjau jai rudenį važiuoti Kaunon ir stoti į Dramos Studiją...

Pagaliau mano paskaita pasibaigė. Aš išskubėjau iš auditorijos nirsdamas širdyje ant savo draugo. Radau jį seminario kambaryje bedėliojančį knygas ir besirengiantį eiti namo.

-- Kodėl tu manęs neįspėjai, kad Baccinskytė bus mano paskaitoje? -- užpuoliau jį. -- Tur būt, naujokams mano įžanginė pas-kaita bus padariusi tokį įspūdį, kad jie nė iš tolo nebe norės kišti nosies į mano auditoriją.

-- Aš pats nieko nežinojau, -- atsakė jis nė kiek nesisielodamas dėl mano nepavykusios paskaitos. -- Kaip jį tau patiko? Ar ne-sakiau, kad ji panaši į savo motiną?

-- Jei taip nori, ji panaši į Barborą Radvilaitę, -- mostelėjau ranka apmaudingai. -- Ir kam tu man tuos Baccinskis priminei šį vakarą? Jei nebūtum priminęs, būčiau jos tikriausiai nepažinęs... Klausyk, kokį sąmokslą tu ruoši prieš mane? -- atstojau prieš jį.

(Bus daugiau)

MALE & FEMALE

Teachers
Attention!

Tired of the turmoils and complexities of city life? Do you long for small town living; in a rural environment? We are a north central accredited school in an up state town of about 2,000. The fishing is excellent. The hunting couldn't be better. We roll up the sidewalks at 9 o'clock and enjoy a good night's sleep, breathing clean, pure air. We guarantee no traffic jams to contend with.

If you want a better way of life and have a degree and are certificated to teach English, Mathematics, Science, Band, or Special Ed call:

Evart Public Schools
Evart, Mich.

616 — 734-5481

(97-99)

HELP WANTED MALE

THE CLEVELAND PNEUMATIC Tool Co.

3784 E. 78 St.
Cleveland, Ohio
341-1700

A Subsidiary of
PNEUMO-DYNAMICS Corp.

MACHINISTS TO WORK ON AERO SPACE MISSILE and Aircraft Components

KELLER-HYDROTEL
Contouring and profiling
Machines

HORIZONTAL BORING MILLS

TURRET LATHES
GAP TURRET LATHES

ENGINE LATHES

MILLING MACHINES

RADIAL DRILLS

NUMERICAL CONTROLLED MACHINES

GAUSITE GERA VALANDINI
ATLYGINIMA IR VISUS PRIEDUS.

Interviewing Hours
8:15 A.M. to 5 P.M.

OR CALL

341-1700

for an interview convenient
for you.

FILATELIJOS KAMPELIS

Antanas Bernotas

(14)

JAV rugpjūčio 17 d. išleido 5 centų pašto ženklą Davy Crockett pagerbti. Piešinys -- jis su šautuvu pušynaitį. Ženklas spausdintas geltona-alyvine-juoda spalvomis.

David Crockett (1786-1836) gimė Greene County, Tenn. Buvo vienas pirmųjų Amerikos pio-

HELP WANTED MALE

ELECTRICIAN

To work in maintenance department of wire division for a major producer of specialty steels. Hours of work are from 3 to 11 p.m. Rate per hour is \$3.645 plus shift differential. Liberal fringe benefits and all group insurance paid. Call Mr. Kendall at (201) 846-9300 for interview.

THE CARPENTER STEEL CO.
Webb Wire Division
1330 Livingston Ave.
North Brunswick, N. J.
(95-98)

QUALITY CONTROL INSPECTION SUPERVISOR

The right man with a machine shop background in the assembly, sub-assembly, and receiving inspection areas will find splendid opportunities, in a progressive and expanding company. Prefer a man with experience in aircraft parts, etc.

Liberal fringe benefits

Send resume to: Salary Personnel Manager.

CLEVELAND PNEUMATIC TOOL COMPANY

3781 East 77 Street
Cleveland, Ohio 44105

An Equal Opportunity Employer
(96-98)

WANTED AT ONCE

1ST CLASS

ALL AROUND MACHINISTS

Must be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerances and

MACHINE ASSEMBLERS

Job shop type work.

For day & night work.

Steady work.

AMERICAN PACKAGING CORP.

Route 8 - Hines Hill Rd.
Boston Heights, Ohio

(A quarter mile North of Turnpike)
(94-100)

WANTED AT ONCE

JOURNEYMEN

OR

1ST CLASS SKILLED

TOOL AND DIE MAKERS

Must be experienced in progressive and compound dies. Top hourly rate. Time and one-half for over eight hours per day with minimum of 50 hours per week.

Group medical, major medical, life insurance, and retirement plan. Paid holidays and vacation time. Enjoy the benefits of living in the BLUE GRASS AREA of Kentucky and working in a completely air conditioned plant.

Apply call or write to

MR. J. ROBINSON

ROBINSON TOOL & DIE INC.

P. O. BOX J

RICHMOND, KENTUCKY 40475

606 — 623-3067

(96-98)

nierių įsikurti tame krašte, medžiotojas, šaulys, karys ir politikas. 1813 m. dalyvavo Andrew Jacksono kampanijoje prieš indėnus. Buvo išrinktas į Tennessee valstijos valdžią. Vėliau dviem kartais į kongresą. 1835 m. išvyko į Texas ir prisijungė prie amerikiečių, tuomet kovojusių su meksikiečiais, ir kitais metais žuvo kovoje prie San Antonio beginant garsųjį fortą Alamo. Davy Crockett tapo legendarine asmenybe, apdainuota dainomis ir apipinta legendomis taip, kad dažnai nebegalima atskirti, kur tikrovė, o kur fantazija. Sakoma, kad jis prisidėjo rašant du veikalus iš jo gyvenimo. Tarp 1835 ir 1856 m. įvairiuose Amerikos miestuose pasirodė nemažiau kaip 50 almanachų, kuriuose vaizduojamas Crockett gyvenimas ir žygdarbiai. Prieš keletą metų televizijoje ėjo visa serija iš jo darbų.

Rugsėjo 8 d. JAV išleido 13 centų oro pašto atvirėlį iki Šioline piešinio, skirtą korespondencijai užsienius.

ČEKOSLOVAKIJA išleido 1,60 kronų p. ženklą su Prahos miesto vaizdu. Ženklas juodai rudos spalvos.

Praha (vadinama ir Praga, Prague ir kitaip), Čekoslovakijos sostinė, guli prie Moldavos upės ir turi apie 1 milijoną gyventojų. Tai vienas seniausių ir didžiausių Europos vidurio miestų, išsivystęs iš 4 atskirų miestų: Hradčany, Mala Strana, Staré Mesto ir Nové Mesto, kurie 1784 m. buvo sujungti į vieną. Miestas vardą gavo nuo IX amž. Hradčino kalne stovėjusios pilies.

lies. Mieste nepaprastai daug viduramžių laikų pastatų, labai svarbių istorinių ir architektūrinių požymių. Sakysim, Mala Strana miesto dalį statė karalius Otokaras II 1267 m. (tas pats, kuris įkūrė Karaliaučiaus pilį). Šv. Vito katedra, viena didžiausių Europoje, Karolio tiltas (statytas 1357 m.), -- pats seniausias Europoje, universitetas, įkurtas 1348 m., ir t.t. Prahoje palaidoti šventieji Vac-

lovas ir Jonas Nepomukas, iš Prahos buvo kilęs vyskupas Adalbertas -- pirmasis prūsų apaštalas, Prahoje palaidoti dauguma Čekijos ir Šventosios Romos imperatorių, čia ilsisi Kęstutis sūnus Butautas, Prahos universitetą lankė daugelis senųjų Lietuvos kunigaikštijos asmenybių (tarp kitko pirmasis Žemaičių vyskupas Motiejus), Lenkijos karalienė Jadvyga (Jogailos žmona) Prahoje 1397 m. buvo įsteigusi kolegiją Lietuvai ruošti dvasininkus, o ir nepriklausomos Lietuvos lai-

HELP WANTED MALE

EXPERIENCED HELP

WANTED

FOR STEEL WAREHOUSE

operators for

SLITTER

OVERHEAD CRANE

and

SQUARE SHEARS

STEADY WORK

MANDELL STEEL

18030 Rialto, Melvindale, Mich.

(93-96)

kais Prahoje studijavo nemažas skaičius lietuvių inteligentų, lankė jos mokslo įstaigas, o kankurie karininkai studijavo karo akademijoje. Sidabriniai Prahos gražiai XIV amž. ir vėliau buvo antroji neoficiali Lietuvos moneta. Prahoje nuo senovės kryžiuosiai čekų ir vokiečių kultūros, ir miestas toks paliko visus laikus. 1918 m., įsteigus nepriklausomą Čekoslovakijos valstybę, Praha tapo jos sostine. 1939 m. Hitleris okupavo Čekoslovakiją, ją suskaldydamas dalimis, ir Praha tapo Bohemijos ir Moravijos protektorato sostine. 1945 m. rusai "išlaisvino" Prahą, padarydami ją vėl Čekoslovakijos, dabar jau komunistinės, sostine.

KOLUMBIJA išleido 5 centų p. ženklą savo poetui ir valstybininkui Julio Arboledai pagerbti.

Julio Arboleda (1817-1862) 1856 m. prisijungė prie konservatyviųjų revoliucijos Antiochijoje, kurie norėjo įkurti atskirą valstybę, atskirtą nuo tuometinės Naujosios Granados, apėmusios dabartinės Kolumbijos, Panamos ir Ekvadoro teritorijas, ir tapo revoliucionierių vadu. Sudarė sąjungą su Ekvadoru ir kovojo prieš jo diktatorių Tomas Cipriano de Mosquera. Pats tapo Antiochijos diktatorium bet 1862 m. buvo nužudytas. Parašė tris poezijos knygas.

SOVIETŲ SĄJUNGA išleido 4 kapeikų pašto ženklą Minsko 900 metų sukakčiai paminėti. Skyde parodyti senoviniai miesto vartai, dešinėje -- modernus Minskas.

Minskas (gudžiškai Mensk), sovietinės Gudijos sostinė, yra pietryčius nuo Lietuvos, ir surištas su Vilniumi ir kitais aplinkiniais miestais geležinkelio ir plentais. Miestas guli prie Svisločiaus upės ir turi apie 412,000 gyventojų. Miestas kaip Menesk minimas jau 1067

Lietuvių stalas Tautų Mugėje Clevelande turėjo didžiausią pasisekimą. Nuotraukoje dešinėje trys birutininkės Knistautienė, Urbaitienė ir Jonaitienė su dviem jaunom talkininkėmis, kurių pavardžių, deja, nepavyko sužinoti.

Grandinėlės šokėjai šoka Tautų Mugėje Clevelande.

V. Plodžinsko nuotrauka

metais, o XII amž. buvo vietos kunigaikštijos sostinė. Lietuvos karalius Mindaugas, pėsdamas valstybę į rytus, jau buvo Minską užėmęs, o Didysis Lietuvos Kunigaikštis Gediminas jį visai įjungė į Lietuvos valstybę ir Lietuvos valstybės sudėtyje jis pasiliko iki 1793 metų -- II-jo Lietuvos -- Lenkijos padalinimo, kada jis atiteko Rusijai. 1413 m. buvo sudaryta Minsko vaivadija, 1499 m. gavo Magdeburgo miesto teises. Per I Pas. karą vokiečiai Minską nebuvo pasiekę, tačiau laike II Pas. karo jis buvo paimtas ir labai smarkiai nukentėjo. Mieste žymi pramonė ir yra universitetas. Gudų mokslo akademija ir daug kitų mokslo ir apylinkėse jau nuo seno gyveno daug lietuvių, XIX amž. ten buvo randami ištisi kaimai. Ypačiai daug lietuvių apsisėjo I Pas. karo metu, ir įsikūrus Nepriklausomai Lietuvai, ne visi lietuviai grįžo namo -- kankurie jų pasiliko gyventi mieste ir apylinkėse. Iki 1927 m. apylinkėse veikė 10 lietuvių pradžios mokyklų, kurias vėliau bolševikai likvidavo. Minske buvo lietuviška knygų leidykla, žinoma, komunistinė, buvo leidžiami lietuviški laikraščiai, o universitete ir Gudų Mokslo Akademijoje dirbo nemaža lietuvių kilmės mokslininkų.

LIETUVOJE

KAS UŽMOKES

Viename Panevėžio rajono kolchoze šernai iškniso 9 ha kviečių. Nuostolių apie 3,000 rublių. Apdraudus nuo šernų nėra. Kolchozo agronomas reiškia pretenzijas medžiotojams: kam jie savo būsimoms aukoms nepariūpino maisto žiemą miške... Todėl jie turį atlyginti kolchozui. (E)

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

• Pinių taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

• Metinis dividendas 4 3/4% išmokamas du kart per metus už visus taupymo saskaitas.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD • CHICAGO, ILL. 60608

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

JOHN J. KAZANAUSKAS, President

PASKOLOS

perkant namus daromos ilgiam terminams ir prieinamais nuosimčiais mėnesiais išsimokėjimais.

DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITES

DIRVOS RUDENS BALIUS — SPAUDOS BALIUS

Kaune, anais laikais, buvo garsūs spaudos balių, su žavėjančiu spaudos Baliaus valsu. Čia Clevelande turim savo spaudą — turim laikraštį Dirvą, turim dalį kaudinių, kurie su anais spaudos balių buvo artimai susiję, ir turim spaudos darbuotojų bei spaudai paremti nuoširdžių žmonių. Taigi Dirvos rudens balius rugsėjo 30 d., Šv. Jurgio parapijos salėje bus smagus vietiniams ir iš toliau atvykusiems svečiams pasidraugavimo subatvakaris.

Išdidžios jaučiasi tos mūsų kolonijos, kurios turi savo laikraštį ar laikraščius. Clevelando lietuviai, per virš 50 metų rėmę ir išlaikę Dirvą, ir dabar turi galimybę ir toliau savo laikraštį paremti ir kartu turėti savo jaukią pramogą.

Baliui bilietų pareiklavimas didėja. Organizuoja si grupės po 10 asmenų stalams, kuriuos reikalinga užsisakyti iš anksto. Studentams į šį spaudos balių daroma nuolaida — tik po \$3, bet taip pat reikia užsisakyti iš anksto. Pradžią, su atdaru bufetu, 7:30 val. vakare.

Programa bus smagi, bet trumpa. Dainuoti pakviesta žinoma solistė Natalija Aukštuolienė, atvyks su būriu chigagiečių. Jai akompanuos Birutė Smetonienė. Po skanios, su visais priedais, vakarienės, prsidės ilgas šokių vakaras. Gros žinomas, mėgiamas orkestras.

Svečių į balių rengiasi atvykti iš įvairių Ohio miestų. (ksk)

• **Lietuvių Konservatorių Klubas** penktad., rugsėjo 15 d., 8:30 val. vak. Union Savings banko patalpose (5106 Wilson Mills Rd.) demonstruos filmą "The Supreme Court... Rule by Oligarchy." Įeinant auka 1 dol.

• **Ateities Klubo** susirinkimas šaukiamas rugsėjo 24 d., sekmadienį, 11:30 v. Lietuvių apatinėje salėje. Darbotvarkėje: pranešimas iš ASS suvažiavimo, valdybos rinkimai ir kit.

• **Birutės Vilkutaitytės**. Gedvilienės dailės darbų paroda įvyks spalio 28-29 d. d. Clevelande, Čiurlionio na-

muose. Parodą rengia Ateities Klubas. Parodai rengti sudaryta komisija iš L. Cinvinskienės, R. Laniausko, D. Mikoliūnienės ir S. Laniausko. Rengimo Komisijai pirmininkauja S. Laniauskas. Parodoje bus išstatyta virš 30 paveikslų.

ŠACHMATŲ TURNYRAS

Rugsėjo 16 ir 17 dienomis Clevelande įvyksta po šešių metų pertraukos S. Amerikos lietuvių šachmatų turnyras. Turnyro vieta — 10823 Magnolia Drive (prieš Čiurlionio ansamblio namus) Alg. Nasvyčio namuose.

5 ratų turnyro pirmas ratas bus šeštadienį, 10 val. ryto, antras ratas — 3 val. p. p. ir 3-čias — 7:30 val. vakare, sekmadienį — 10 ir 2 valandą. Įėjimas laisvas. Clevelando visuomenė kviečiama žaidynes aplankyti. Tikimasi virš 15 dalyvių — jų tarpe visus mūsų geriausius šachmatininkus. (an)

Skaityk ir platink
DIRVĄ

Tautos šventės minėjimas Clevelande.

V. Pliodžinsko nuotrauka

TAUTOS ŠVENTĖ PAMINĖTA GRAŽIAI

Sekmadienį, po pamaldų abiejose lietuviškose parapijose, Šv. Jurgio parapijos salėje suėjo gausi minia antrai Tautos šventės daliai — visa tai surengė Lietuvių Bendruomenės I ir II Apylinkės sutartiniai.

Pirmą programos dalį pradėjo I Apylinkės pirmininkas A. Pautienis. Šventei nuotaiką pridavė įnešimas draugijų vėliavų. Jos buvo sustatytos scenoje programos metu.

Sugiedojus tautos himną, diena pritaikintą kalbą pasakė PLB vicepirmininkas A. Mikulskis, savo kalboje apėmęs istorinę pusę, plačiau apsakymas apie Vytautą Didįjį ir jo Lietuvos karalių paskelbimą, nors

apkarūnavimas ir nebuvo įvykdytas dėl žinomos istorinės klastos.

Antroje programos dalyje, kurią pravedė II Apylinkės pirmininkas Mečys Balys, Julius Kazėno vadovaujami penki berniukai akordionistai sugrojo keletą parinktų dalykelių.

Pasižymėjus deklamatorė Vilija Nasvytytė, Jono ir Reginos Nasvyčių dukrelė, dramatiškai išpildė Brazilijos "Ąžuolas". Stebinti buvo tos jaunosios tyra lietuviška žodžių tarmė.

Programą užbaigė L. Sargio vadovaujama tautinių šokių grupė Grandinė, patiekdama žiūrovams keletą savo gražių šokių.

Grandinė vos prieš du vakarus šoko Severance Centre, tūkstantinei miniai, visą pusvalandį išpildydama programą ten vykusioje Tautybų Mugėje.

Labai naudingas ir reikšmingas priedas Grandinėi išaugo septynių muzikantų grupė, akompanavusi šokėjams, vietoje kaip seniau vieno ar poros akordeonų.

Šiam orkestrui vadovauja Jonas Pažemis, buvęs Lietuvos Valstybės Teatro orkestre fagotistas. Jo muzikantai jaunuoliai: Alfonas Baliūnas, Vytenis Čyvas, Algis Matulevičius, Vytautas Puškorius, Eugenijus Šilgalis, Romas Budrys. (ksk)

• **Neringos tunto skautės** nuoširdžiai kviečia Clevelando visuomenę atsilankyti į jų ruošiamą sueigą ir laužą š. m. rugsėjo 16 dieną, 6 val. vakare. Laužą metu bus daug dainų ir nemažai pasirodymų, kuriuos pravesės Jokūbaitytės. Galėsite laimėti tautinius rūbus. Dar nevēlu įsigyti bilietus. Sueiga ir laužas įvyks E. 201 gatvės gale Erie ežero pakrantėje.

Sol. N. AUKŠTUOLIENĖ

Meninę programą išpildys solistė NATALIJA AUKŠTUOLIENĖ

Jame Tamstų lauks įdomi ir nuotaikinga meninė programa. Tamstų akivaizdoje paaiškės 1967 m. Dirvos novelės konkurso laureatas ir, jeigu jis galės dalyvauti, trumpas pagerbimas ir premijos įteikimas. Šiltų ir šaltų valgių vakarienė, bufetas, šokiai ir kitos įvairenybės. Visa tai tik 6 dol. asmeniui. Stalai po 10 asmenų grupėms.

Bilietai įsigijami iš anksto Dirvoje, 6907 Superior Ave., Cleveland. Tel. 431-6344, arba pas ALTS skyriaus išd. Vładą Blinstrubą, 829 E. 185 St., tel. 531-2660.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Prieš atnaujinami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokestį paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

CHEVROLETO AUTOMOBILIŲ ATSTOVAS

Vytautas BALAS

sveikina visus savo klientus ir praneša, kad šiuo metu naujoje darbovietėje

JIM CONNELL CHEVROLET
14481 Euclid Ave. Telef. 851-3300

yra pasirošęs greitai ir sąžiningai patarnauti.

Š. m. rugsėjo 21 dieną kviečia visus apžiūrėti 1968 m. Chevroleto modelius.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.
CLEVELAND

HOME and
REMODELING
LOANS
....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DĖMESIO SIUNČIANTIEMS SIUNTINIUS Į LIETUVĄ

Vertingiausia prekė Lietuvoje, bent šiuo metu, yra nylo no lietpalčiai ir vilnonės skarelės.

Siuntėjų patogumui sudarėme standartinius siuntinius iš nylo no lietpalčių ir vilnonių skarelių. Pilna kaina su persiuntimu ir muitais:

2 Nylo no lietpalčiai	\$34.85
2 Nylo no lietpalčiai oro paštu	\$39.40
2 Nylo no lietpalčiai ir 10 vilnonių skarelių oro paštu	\$75.10
3 Nylo no lietpalčiai	\$75.10
3 Nylo no lietpalčiai oro paštu	\$15.70
3 Nylo no lietpalčiai	\$52.40
3 Nylo no lietpalčiai ir 10 vilnonių skarelių oro paštu	\$78.55
3 Nylo no lietpalčiai	\$87.40

Lietpalčius galite užsakyti moteriškus ar vyriškus. Išmėros yra maž, vidutiniai ir dideli. Skarelės gėlėtais ir turtiškais raštais įvairių spalvų.

Su užsakytu prašome siųsti čekį ir aiškų gavėjo adresą. Atsiųsime pakvitavimą. Šiuos siuntinius galite užsakyti tik per Clevelando skyrių. Užsakymai priimami ir telefonu. Skelbimas laikinas — prašome išsikirti.

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

787 East 185th Street
Cleveland, Ohio 44119
Tel. 486-1836

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

ASS SUVAŽIAVIMAS

Rugsėjo mėn. 23 d. (šeštadienį), 2 val. p. p. gražiame Maironio Parke prie Quinsigamond ežero kranto, Shrewsbury, Mass. įvyks Worcesterio Akademikų Skautų Skyriaus metinė šventė. Tuo pačiu metu ten pat bus ir viso Atlanto pakraščio filisterių ir visų akademikų skautų-čių suvažiavimas pasitarti jubiliolinių skautiškų metų ir kitais svarbiais reikalais.

Po visų pasitarimų ir iškilmingos sueigos bus labai įdomi paskaita "Klausimai Studentų Rytui", kurią skaitys fil. dr. J. Gimbutas iš Bostono.

Vakare 7:30 val. bus įdomi programa ir šokiai. Programoje pasirodys jaunimas; dvi sesės Virbašiūtės su duetu ir Anna Maria kolegijos studentė grupė.

Viso pakraščio jaunimas ir visa lietuviška visuomenė yra maloniai kviečiami dalyvauti paskaitoje, vakaro programoje ir kartu praleisti šeštadienį su lietuvišku skautišku jaunimu. (m)

CHICAGO

• **Agronomų Sąjungos** kasmetinis išvažiavimas į gamtą — įvyksta š. m. rugsėjo 24 d. dr. agr. J. BRIE-DŽIO sodyboje, kuri yra greta agr. J. GALINIO: BELL Rd., ARCHER. LEMONT.

Tat visi kolegos agronomai su šeimomis ir svečiais maloniai kviečiami šioje gegužinėje dalyvauti.

Maloniai kviečiami atsilankyti miškininkai, veterinarijos gydytojai bei ūkiškų draugijų nariai.

Oro sąlygos nesudarys kliūčių išvažiavimui įvykti.

• **Pauliaus Augiaus monografija** talpina šimtą iliustracijų "Žalčio pasakai", 79 pirmą kartą spaudoje pasirodantių "Žemaičių vestuvės" iliustracijas, niekur nespausdintą "Pupos pasaką" (ilustracijos vaikų knygai) ir daug kitų graviūrų.

Monografiją galima įsigyti leidėjos adresu: Danutė Augienė, 6508 So. Talman Ave., Chicago, Illinois 60629. Arba telefonu: PR 8-8534.

NAUJI LIETUVIŲ FONDO NARIAI

Š. m. rugpiūčio mėn. Lietuvos Fondas padidėjo šiais naujais nariais: Aukojo: po \$1.000.00 — Juozas ir Marija Mikonai, a. u. Alfonso Petrulio atm. įnašas, Med. Dr. Antanas Starkus, kun. prel. Mykolas J. Urbonas. Juozas Grybinas — \$500.00, a. u. Juozo Krutulio atm. įnašas — \$300.00. Lietuvių Moterų Klubų Federacija — \$283.00, a. u. Alekso Matonio atm. įnašas — \$110.00. Po \$100.00 aukėjo: Petras Kudukis, Napoleonas Butkūnas (Australija), William Kaminskas, Stasys Kiršinas, Bronius Andriukaitis, Herkulis Strolia, Seattle LB Apylinkė, inž.

Zenonas Bačelis (Brazilija), Vincas Bartuška, a. a. sav. kūr. Viktoro Kronkaičio atm. įnašas, SLA Jaunuolių 378 Kuopa, Lijolė M. Židonytė, Povilas M. Rėklaitis, Mindaugas Pleškys, Adelė Grybauskienė, Pranas Pikčius, Rasutė Dabrilaitė.

Tuo pačiu laiku savo įnašus papildė:

LB Waukegano Apylinkė iki \$2,100.00, a. a. inž. Igno Daukaus atm. įnašas iki \$285.00, Valerijonas ir Leo, kadija Puodžiūnai iki \$200, Benediktas Paplauskas iki \$200.00, Pranas Stankus iki \$125.00, Nežinomo Lietuvos Partizano įnašas iki \$1,081.16, a. a. vysk. Kazimiero Paltaroko atm. įnašas iki \$140.00 ir a. a. Juozo Krutulio atm. įnašas iki \$310.00. (Sk.)

Aukos Dirvai

O. Mitinas, Fremont Cntr, 2,00	A. Dziakonas, Rochester .. 1,00
A. Balys, Cleveland	2,00
P. Mikšys, Cleveland	2,00
J. Grybauskas, Chicago	4,00
Wisconsinio Lietuvių Dienos Komitetas	5,00
M. Manomaitis, Boston	5,00
S. Kozaka, Cleveland	1,00
P. Tumėnas, Venezuela ..	7,50
A. Rimavičius, Chicago ..	2,00
E. Vasilūnienė, Somerville	2,00
L. Barmus, Chicago	4,00
J. Tamošiūnas, Detroit ..	10,00
A. Vaškėlis, Dearborn	1,00
K. Ripskis, Chicago	5,00
A. Radzevičius, Chicago ..	1,00
S. Klegys, Toppa	1,00
Kun. M. Preikšaitis, Los Angeles	1,00
A. Mačys, Chicago	10,00
A. Rukštelė, Chicago	10,00

VILNIUJE MIRĖ JURGIS KARAŠA

Nepriklausomos Lietuvos darbuotojų eilės metais iš metų retėja. Daugumai iš jų teko pirmiausia pareigai išnieko statyti Nepriklausomą Lietuvą. Visų jų darbais ir atsidavimu neturėtų likti užmarštyje.

Š. m. liepos mėn. 24 d. Vilniuje mirė ilgametis šiaulių pašto vyriausis mechanikas Jurgis Karaša. Vėlionis buvo gimęs 1890 m. balandžio 21 d. Biržų apskr., Paberžų kaimo ūkininko šeimoje.

1918 m. iš Kaukazo grįžo tėviškėn ir tuojau ėmėsi aktyvaus darbo organizuojant savivaldybės įstaigas Biržų apskrityje. Bolševikų kariuomenei artėjant, pasislėpęs po miškus, pasitraukė į Kauną. Čia žemės ūkio ir valstybės Turtų Ministerija paskyrė jį įgaliotiniu į Seinų apskritį. 1919 m. dalyvavo Pirmame Lietuvos agronomų suvažiavime.

Vokiečiams pasitraukus iš Kauno a. a. Jurgis Karaša perėmė vokiečių paliktą centrinę telefonų stotį Miškų gatvėje, kur paskutiniaisiais nepriklausomos Lietuvos metais buvo generalinio štabo akademija. Perimtoji telefonų centrinė

Naujai išrinktoji Pranciškonų vadovybė. Tėvas Jurgis Gailiūšis, 11 metų išbuvęs provincijolu ir 6 metus Kennebunkporto vienuolyno viršininku, iškeltas į Brooklyną. Tėvas Benediktas Bagdonas iš St. Catharines vienuolyno viršininko pareigų perkeltas į Torontą. Šiaip beveik visi paliko senose vietose ir pareigose.

Vyt. Maželio nuotrauka

iki tol aptarnavo vokiečių įstaigas. Vėlionis telefono tinklą plėtė visame Kauno mieste.

Vėliau dirvo Panevėžio-Biržų rajono mechaniku. Ilgiausiai išbuvo šiaulių pašto vyriausiu mechaniku.

Vokiečių okupacijos metais Atstrave prie Biržų buvo audinių fabriko "Siūlas" ūkio vedėju. Pirmuoju bolševikmečiui pasitraukė į žmonos ūkį Užsilių kaime. Užėmiant antram bolševikmečiui apleido ūkį ir nuvyko į Vilnių, kur jo niekas nepažino. Tuo išvengė išvežimo. Vėliau gavo darbo Vilniaus pašte ir daugiau kaip penkiolika metų gyveno iš menkos pensijos.

Visuomeninėje veikloje buvo veiksmingas narys Tautininkų Sąjungoje, šiaulių Sąjungoj, Vilniui Vaduoti Sąjungoje, Paštinių organizacijoje. Iš šiaulių pašto tarnautojų suorganizavo ir jam vadovavo sporto klubą "Žinija", kuris reikėsi futbole, stalo tenise ir kitur.

Vilniuje liko jo mylima žmona Olga Puodžiūnaitė, sūnus Algirdas elektronikos inžinierius su šeima, šiame krašte liko sūnus Narimantas su šeima. Palaidotas liepos 26 d. Vilniuje, Žvėryno kapinėse.

Tebūnie lengva, mielas broli, tau Tėvynės žemelė. M. Karaša

* **PROF. PAULIUS SLAVENAS**, Yale universiteto filosofijos mokslų daktaras (1928), rugpiūčio 8 d. gavo Lenino ordiną, anot pranešimo — "už aktyvų dalyvavimą propaguojant politines bei mokslines žinias ir vaisingą darbą, komunistiškai auklėjant darbo žmones".

Jau nepriklausomos Lietuvos laikais buvęs žinomas ne tik kaip mokslo populiarizatorius, bet ir kaip savarankus visuomenininkas (skyręs daug dėmesio Mažosios Lietuvos reikalams, dalyvavęs J. Keliuocio Naujosios Romuvos sutelktame sambūryje), po karo likęs rusų vėl užimtoje Lietuvoje, šalia mokslo ir pedagoginio darbo universitete, dalyvauja Žinijos (anksčiau vadintos Politinių ir mokslinių žinių skleidimo) draugijos veikloje. Nors ši draugija daugiausia dėmesio kreipia į ateizmo bei marksizmo-leninizmo populiarizaciją, prof. P. Slavėnas paprastai ribojasi informacija iš erdvės tyrimų srities. Savo paaiškinimais paskaitose bei

straipsniuose bus grąžinęs įtikrovę nemažą klausytojų — skaitytojų, kurie galėjo būti susikūre nepagrįstų iliuzijų, kilusių iš kitų išibėgėjusių propagandistų džiūgavimų, skelbiančių, jog "mes keliaujam į žvaigždynus", "mes valdom kosmosą" ir panašius.

Prof. P. Slavėnui Lenino ordinas teko, Sov. S-gos valdžiai pabėrus dosnias riešučias ordinų minėtajai Žinijos draugijai. Be jo, Lietuvoje kitą (Raud. vėliavos) ordiną gavo Kauno medicinos instituto prorektorius docentas Vytautas Kuzminskis. Žemesnio

laipsnio ordinų bei medalių Lietuvoje gavo dar šeši tos draugijos veikėjai. (ELTA)

AIDAS IŠ KLAIPĖDOS

Klaipėda — miestas be humanitarų... Taip apie Klaipėdą rašė vienas Vilniuje leidžiamas žurnalo Švyturio bendradarbis.

Sako, dailininkai, kompozitoriai, rašytojai Klaipėdą myli tik vasarą. Rudenį, žiemą ir pavasarį Klaipėdoje, esą, sutiksi tik jūrininkus, inžinierius, technikus, darbininkus... (Galėjo dar pridėti, kad jų dauguma rusai). Žodžiu, — Klaipėdos veidas perdėm materialistiškas.

Autorius primena, kad kadaise Klaipėdoje buvo net keturios aukštosios mokyklos: du pedagoginiai institutai (lietuvių ir vokiečių), prekybos institutas ir net konservatorija. Dabar žmonių kiekiu Klaipėda išaugusi trigubai (131,000), o tokiam mieste nėra jokios aukštosios mokyklos. Todėl "kartu su vasaros saule išblėsta humanitarinė dvasia, ir su vėjais iš jūros ateina kalbos apie žuvį, planą, namų valdybas"...

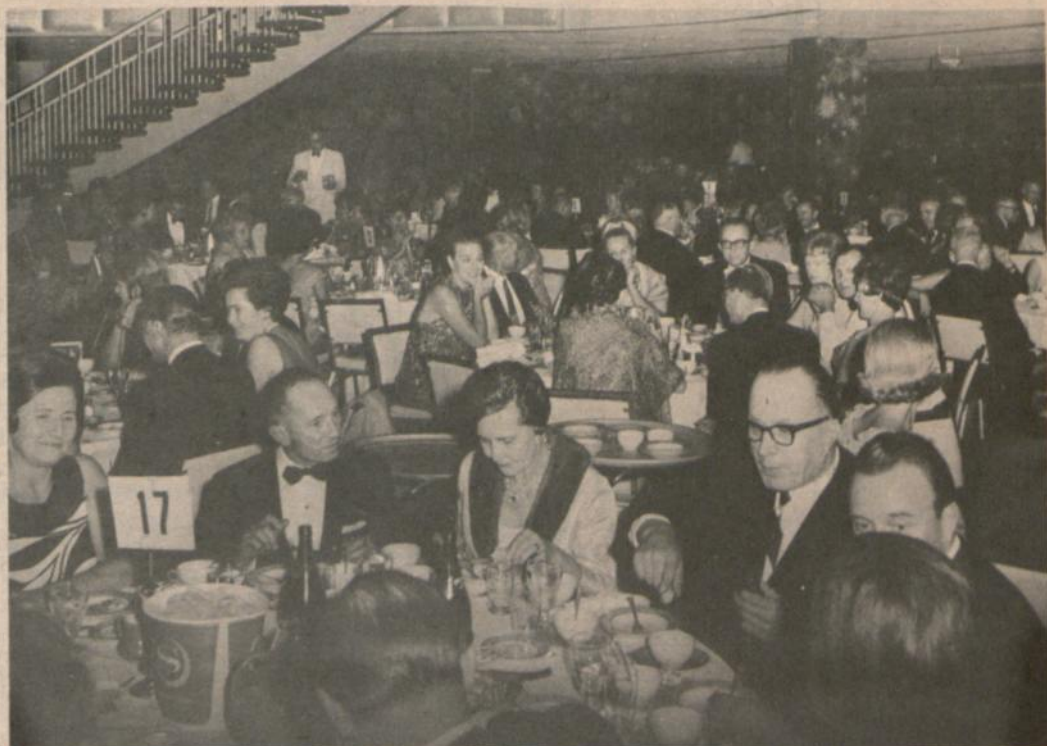
Sitūlo steigti Klaipėdoje bent vieną aukštąją mokyklą. Būtent, užsieninių kalbų institutą, kuris rengtų anglų, vokiečių, prancūzų, ispanų kalbų specialistus: mokytojus, vertėjus, korespondentus ir kt. Tokių specialistų kasdien daugiau reikia, o jų yra per mažai. Vilniaus universitete ir pedagoginiame institute tokių specialistų rengimas nespecializuotas ir nepakankamas apimtims. Jie nespėja prirengti net mokytojų vidurinėms mokykloms.

Tokių institutų Sov. Sąj. yra, bet... Minske, Kijeve, Jerevanėje, Tbilisyje, Alma Atoje, Taškente, — atstu nuo "lango į vakarus". Sumanymas tokią institutą steigti Klaipėdoje iškeltas privataus asmens. Jis ir paskelbtas, atrodo, lyg bandomas balionas: sušuko ir laukia, — koks aidas tuo reikalu atsilieps iš Maskvos... (ELTA)

VAIZDAI IŠ LIETUVIŲ GYDYTOJŲ SUVAŽIAVIMO CLEVELANDE

Vyrams posėdžiaujant, gydytojų žmonos, suvažiavusios drauge į PLG suvažiavimą, susirinko pusryčiams viename puošniame Clevelando restorane pasitarti savais reikalais. Po to jos aplankė Clevelando meno muziejų.

Lietuvių Gydytojų balius Darbo Dienos savaitgalyje Clevelande visais atžvilgiais buvo puikus. Meninę programą išpildė sol. S. Baras, pianistas A. Kuprevičius ir komp. D. Lapinskas.

V. Plodžinsko nuotraukos

Mielus Draugus,

VACIŲ ir BARBORĄ PETKUS

bei jų šeimą, jo brangiai mamytei Lietuvoje mirus, nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Dana ir Vytas Ramoniai,
Roma ir Henrikas Tatarūnai